

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра товарознавства та митної справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Митні формальності при експорті деревини»

Студентки 2 курсу 9м групи
спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
спеціалізації «Митна справа»

Дуфинець Крістіни
Олександрівни

Науковий керівник
канд. техн. наук, доцент

Сім'ячко Олена
Іванівна

Науковий консультант
канд. техн. наук, доцент

Марчук Наталія
Богданівна

Гарант освітньої програми
док-р техн. наук, професор

Мережко Ніна
Василівна

Київ 2021

АНОТАЦІЯ

Дуфинець К.О. Митні формальності при експорті деревини

У роботі проаналізовано стан світового ринку деревини, розглянуто особливості здійснення митних формальностей при вивезенні деревини з України та поміщенні в митний режим експорту.

Охарактеризовано асортимент деревини, що вивозиться з України. Запропоновано критерії та методи ідентифікації деревини для митних цілей, за якими проведено ідентифікаційну експертизу.

Висвітлено нетарифні заходи регулювання експорту деревини, які діють в Україні. Проаналізоване електронне декларування при експорті деревини та митні формальності, які здійснюються при цьому за електронною митною декларацією.

Ключові слова: ГС код, деревина, експорт, ідентифікаційна експертиза, лісоматеріали, митні формальності, пиломатеріали.

SUMMARY

Dufynets K.O. Customs formalities for wood exports

The state of the world wood market is analysed in the paper. The peculiarities for the exportation of wood from Ukraine and placing it into the customs regime of export are considered.

The assortment of wood exported from Ukraine is characterized. Criteria and methods of wood identification for customs purposes are proposed, according to which the identification examination was carried out.

Non-tariff measures to regulate timber exports in Ukraine are highlighted. The electronic declaration for wood export and customs formalities, which are carried out respectively under the electronic customs declaration, are analysed.

Keywords: customs formalities, export, HS code, identification examination, lumber, timber, wood.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 Теоретичні основи здійснення митних формальностей при експорті деревини	10
1.1. Стан світового та вітчизняного ринку деревини	10
1.2. Особливості здійснення митних формальностей при експорті деревини	18
РОЗДІЛ 2 Ідентифікаційна експертиза деревини	25
2.1. Організація, об'єкти та методи дослідження	25
2.2. Товарознавча характеристика асортименту деревини, що експортується з України	29
2.3. Ідентифікаційна експертиза деревини та оформлення її результатів	39
РОЗДІЛ 3 Митні формальності при експорті деревини	42
3.1. Нетарифне регулювання експорту деревини	42
3.2. Електронне декларування деревини в режимі експорту	47
3.3. Аналіз здійснення митних формальностей при експорті деревини за електронною МД	54
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	69

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АСАУР – Автоматизована система аналізу та управління ризиками

ВМО – Всесвітня митна організація

ГС – Гармонізована система опису та кодування товарів

ДАЛРУ – Державне агентство лісових ресурсів України

Держпродспоживслужба – Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

ДМСУ – Державна митна служба України

ЕМД – електронна митна декларація

МД – митна декларація

МКУ – Митний кодекс України

ПДВ – Податок на додану вартість

ПКУ – Податковий кодекс України

ТСД – товаросупровідні документи

ТТН – товарно-транспортна накладна

УКТЗЕД – Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності

ВСТУП

Деревина відноситься до лісоматеріалів, щодо експорту яких в Україні на сьогодні існують обмеження. Так, відповідно до Закону України від 08 вересня 2005 року № 2860-IV «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» [1] існує тимчасова заборона експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді, зокрема: тимчасово, строком на 10 років (тобто до 2025 року – деревних порід та до 2027 року – сосни), забороняється вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених (код 4403 згідно з УКТЗЕД): деревних порід, крім сосни, – з 1 листопада 2015 року; деревних порід сосни – з 1 січня 2017 року. Крім того, з 2008 року в Україні існує заборона експорту лісо- та пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, до яких входять акація, береза, вишня, груша, горіх, каштан, тис ягідний, черешня, явір, ялівець – відповідно до статті 2 вищезазначеного закону.

Відмітимо, що реалізація за межі митної території України в митному режимі експорту суб'єктами підприємницької діяльності лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, допускається лише за наявності сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів. При цьому центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства (наразі це – Державне агентство лісових ресурсів України), забезпечує ведення та розміщення на своєму офіційному вебсайті електронного переліку виданих сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, а також внесення виданих сертифікатів до єдиного державного інформаційного вебпорталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» у формі електронних документів, засвідчених електронним цифровим підписом, в день видачі таких сертифікатів.

Через існуючі обмеження щодо експорту деревини з України можуть бути ризики декларування одних видів деревини під виглядом інших, щодо яких відсутні заборони та обмеження щодо переміщення через митний кордон України, тому актуальним аналіз митних формальностей при експорті деревини та встановлення визначальних характеристик для класифікації деревини згідно з УКТЗЕД.

Мета роботи – вивчити особливості ідентифікаційної експертизи та митних формальностей при експорті деревини з України.

Для досягнення поставленої мети необхідно було виконати такі **завдання**:

- проаналізувати стан світового та вітчизняного ринку деревини;
- вивчити особливості здійснення митних формальностей при експорті деревини з України;
- охарактеризувати асортимент деревини, що експортується через митний кордон України;
- обґрунтувати вибір критеріїв та методів ідентифікації деревини для визначення коду згідно з УКТЗЕД;
- провести ідентифікаційну експертизу деревини та оформити її результати;
- висвітлити нетарифне регулювання експорту деревини;
- навести особливості електронного декларування деревини в режимі експорту;
- проаналізувати виконання митних формальностей при експорті деревини за електронною митною декларацією.

Об'єктом роботи є деревина, що переміщується через митний кордон України.

Предметом роботи є ринок, асортимент, порядок ідентифікаційної експертизи, критерії та методи ідентифікації, митні формальності при експорті деревини.

У роботі використані наступні методи дослідження: метод критичного

аналізу наукових, методичних, нормативно-правових джерел інформації, візуальні методи (складання схем, рисунків і таблиць), метод порівняння, органолептичні, фізичні та хімічні методи дослідження.

Наукова новизна полягає в розробленні критеріїв та показників для проведення ідентифікаційної експертизи деревини в митних цілях.

Практична цінність дослідження полягає в можливості використання запропонованих критеріїв, показників, методів та засобів для проведення ідентифікаційної експертизи деревини в митних цілях.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження було викладено та обговорено на Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Підприємництво, торгівля та маркетинг: реалії, виклики, перспективи» (м. Київ, 17-18 березня 2021 року). Основні теоретичні та практичні результати були відображені в науковій статті, опублікованій у збірнику наукових статей студентів «Митна справа: практичний аспект» [2].

Інформаційною базою дослідження слугувала нормативна та законодавча документація, наукові публікації вчених, матеріали наукових конференцій та досліджень, офіційні статистичні звіти та аналітичні матеріали з заданої тематики.

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, 6 додатків. Робота містить 10 таблиць, 2 рисунки, список використаних джерел нараховує 45 найменувань. Основний зміст роботи викладено на 58 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ ПРИ ЕКСПОРТІ ДЕРЕВИНИ

1.1. Стан світового та вітчизняного ринку деревини

Аналіз стану ринку деревини варто розпочати з тлумачення поняття «деревина». Загалом, під деревиною (*англ. мовою wood*) розуміється лігноцелюозна речовина між серцевиною і корою дерева або чагарника [3]. Деревина у вигляді незрубаного або зрубаного дерева, або продуктів його обробки має також інший загальноживаний термін – «лісоматеріал» [4]. Лісоматеріали – це «деревні матеріали, які добуваються шляхом розподілу на частини звалених дерев та деревних колод (уздовж або поперек) для подальшого використання або переробки» [1].

Водночас для обігу на світовому ринку існує потреба в класифікації деревини за міжнародною номенклатурою товарів, застосовуючи яку ми можемо здійснити аналіз ринку деревини. Під деревиною, в рамках нашої роботи, ми розглядатимемо необроблену деревину (зрубану, колоту, начорно обтесану (брусовану), обкоровану і т.д.) і паливну деревину, відходи деревини та скрап, тирсу, деревинну дранку чи шматочки; обручі, стовпи, гідробудівельні колоди (палі), вішки, кілки і т.д.; деревну шерсть і деревне борошно; і напівфабрикати з деревини, а саме розпиляні, колоті, обтесані, стругані, лущені, шліфовані, з'єднані у шип деревинні матеріали, наприклад, із шиповим з'єднанням, а також деревинні матеріали постійного профілю.

Таким чином, оскільки найбільшого поширення набула саме Гармонізована система опису та кодування товарів [5], то для огляду ринку деревини нами обрані товарні позиції ГС 4401 (паливна деревина), 4403 (лісоматеріали необроблені), 4404 (лісоматеріали оброблені (грубої обробки), деревина бондарна), 4405 (стружка /шерсть деревна, борошно деревне),

4407 (лісоматеріали оброблені, завтовшки більш як 6 мм) і 4408 (листи та інші лісоматеріали, завтовшки не більш як 6 мм).

Загалом обсяги світового імпорту деревини за зазначеними вище товарними позиціями у 2020 році становили біля 68 млрд дол. США [5]. Якщо зазначати частки кожної окремої товарної позиції, то найбільше у 2020 році імпортували лісоматеріалів оброблених завтовшки більш як 6 мм товарної позиції 4407 (56 %), лісоматеріалів необроблених товарної позиції 4403 (22 %) та паливної деревини товарної позиції 4401 (16 %). Таким чином, більше половини світового ринку деревини припадає на оброблені лісоматеріали товщиною більше 6 мм товарної позиції 4407 і вартість такої деревини, ввезеної різними країнами світу, у 2020 році становила 38 млрд дол. США, однак пікові поставки спостерігалися у 2018 році – на суму близько 44 млрд дол. США (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Обсяги світового імпорту деревини у 2016-2020 рр.

Тип деревини	Товарна позиція ГС	Обсяги імпорту по роках, млн дол.США				
		2016	2017	2018	2019	2020
Паливна деревина	4401	9015,80	9490,70	11626,48	12069,85	10894,05
Лісоматеріали необроблені	4403	16292,25	18256,12	20097,86	17204,21	15170,00
Лісоматеріали оброблені (грубої обробки), деревина бондарна	4404	246,76	217,19	228,36	257,57	265,71
Стружка /шерсть деревна, борошно деревне	4405	72,49	79,61	82,96	76,02	77,75
Лісоматеріали оброблені, завтовшки більш як 6 мм	4407	37130,33	40894,41	44027,23	38248,76	38036,02
Листи та інші лісоматеріали, завтовшки не більш як 6 мм	4408	3202,45	3399,67	3822,86	3663,12	3532,13

До десятки країн, які у 2016-2020 рр ввозили до себе зі світового ринку деревину товарної позиції 4401, стабільно входили такі країни як Китай, Японія, Великобританія, Нідерланди, Данія, Італія, Корея, Бельгія, Фінляндія та Франція. У 2020 році найбільші обсяги паливної деревини ввозили Китай (на суму 2,3 млрд дол. США), Японія (2,1 млрд дол. США) та Великобританія (1,8 млрд дол. США).

Поставкою паливної деревини товарної позиції 4401 на світовий ринок у 2016-2020 рр в найбільших обсягах займалися В'єтнам, США, Австралія, Латвія, Російська Федерація, Канада, Німеччина, Чилі, Данія, Естонія. Обсяги цієї деревини, поставленої на світовий ринок у 2020 році, становили у В'єтнаму – 19 млрд дол. США, США – 1,2 млрд дол. США, Австралії – 0,7 млрд дол. США. Україна у 2020 році в рейтингу експортерів деревини товарної позиції 4401 займала 25 місце і постачала її на світовий ринок на суму 101,3 млн дол. США.

До десятки країн, які у 2016-2020 рр ввозили до себе зі світового ринку деревину товарної позиції 4403 входили такі країни як Китай, Австрія, Індія, Японія, Швеція, В'єтнам, Німеччина, Корея, Фінляндія та Бельгія. У 2020 році найбільші обсяги лісоматеріалів необроблених ввозили Китай (на суму 8,4 млрд дол. США), Австрія (0,7 млрд дол. США) та Індія (0,6 млрд дол. США).

Поставкою необроблених лісоматеріалів товарної позиції 4403 на світовий ринок у 2016-2020 рр в найбільших обсягах займалися Нова Зеландія, США, Російська Федерація, Німеччина, Чехія, Уругвай, Бельгія, Папуа Нова Гвінея, Австралія, Канада. Обсяги цієї деревини поставленої у 2020 році на світовий ринок з Нової Зеландії становили – 2 млрд дол. США, у США – 1,6 млрд дол. США та у Російської Федерації – 1,0 млрд дол. США. Україна у 2020 році на світовий ринок деревину товарної позиції 4403 не постачала, що пояснюється заборонаю експорту таких лісоматеріалів з України відповідно до чинного законодавства [1].

Серед країн світу, які у 2016-2020 рр ввозили до себе зі світового ринку оброблені лісоматеріали товщиною більше 6 мм (товарна позиція 4407) варто

відмітити такі: США, Китай, Великобританія, Японія, Німеччина, Італія, Нідерланди, Франція, В'єтнам, та Бельгія. У 2020 році найбільші обсяги оброблених лісоматеріалів товщиною більше 6 мм ввозили США на суму 8,5 млрд дол. США, Китай - 7,7 млрд дол. США, Великобританія - 2,0 млрд дол. США, Японія - 1,7 млрд дол. США, Німеччина - 1,4 млрд дол. США, Італія та Нідерланди - 1,2 млрд дол. США.

Поставкою оброблених лісоматеріалів товщиною більше 6 мм товарної позиції 4407 на світовий ринок у 2016-2020 рр в найбільших обсягах займалися Канада, Російська Федерація, Швеція, Німеччина, Чехія, Уругвай, Бельгія, Папуа Нова Гвінея, Австралія, Нова Зеландія, США. Обсяги цієї деревини поставленої у 2020 році на світовий ринок з Нової Зеландії становили – 2 млрд дол. США, у США – 1,6 млрд дол. США та у Російської Федерації – 1,0 млрд дол. США. Україна у 2020 році в рейтингу експортерів деревини товарної позиції 4407 займала 17 місце і постачала її на світовий ринок на суму 514,4 млн дол. США.

Такі тенденції світового ринку і роль України на ньому спонукали нас до дослідження обсягів експорту деревини з України у 2016-2020 рр (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Обсяги експорту деревини з України у 2016-2020 рр. [7]

Тип деревини	Товарна позиція ГС	Обсяги експорту по роках, млн дол. США				
		2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Паливна деревина	4401	101,70	114,37	146,67	111,77	101,26
Лісоматеріали необроблені	4403	106,09	0,89	0,19	0,008	0
Лісоматеріали оброблені (грубої обробки), деревина бондарна	4404	0,82	1,41	1,44	2,37	3,69
Стружка /шерсть деревна, борошно деревне	4405	1,93	2,77	3,02	3,03	3,76
Лісоматеріали оброблені, завтовшки більш як 6 мм	4407	394,31	460,17	586,14	515,17	514,37
Листи та інші лісоматеріали, завтовшки не більш як 6 мм	4408	135,07	175,01	198,19	197,32	205,80

Дані табл. 1.2 свідчать, що найбільше з України вивозиться деревини товарних позицій 4407, 4408 та 4401. У 2020 році з України було вивезено оброблених лісоматеріалів товщиною більше ніж 6 мм на суму 514,4 млн дол. США. В той же час, ми бачимо, що у 2020 році необроблені лісоматеріали не вивозилися. Відмітимо, що в Україні на другому місці по експорту деревини знаходяться листи та інші лісоматеріали товщиною до 6 мм (товарна позиція 4408).

Таким чином, якщо врахувати, що потреба у даному товарі на світовому ринку за даними імпорту становить 3,5 млрд дол. США (табл. 1.1), Україна забезпечує своєю деревиною 5,8% світового ринку листів та лісоматеріалів товщиною до 6 мм. В той же час, постачаючи деревину товарної позиції 4407 на значно більшу суму (на більше ніж 0,5 млрд дол. США за останні три досліджуваних роки), Україна володіє тільки 1,4 % ринку оброблених лісоматеріалів товщиною більше 6 мм.

Детальніший аналіз статистичних даних по експортних операціях з деревиною товарних позицій 4407 (лісоматеріали товщиною більше 6 мм) і 4408 (лісоматеріали товщиною до 6 мм) дозволив зробити наступні висновки.

В цілому, вивезені лісоматеріали завтовшки більше 6 мм за породою деревини були виготовлені з сосни (*Pinus spp.*), дуба (*Quercus spp.*), ялиці (*Abies spp.*) та ялини (*Picea spp.*), ясеня (*Fraxinus spp.*), бука (*Fagus spp.*), клена (*Acer spp.*), берези (*Betula spp.*), тополі та осики (*Populus spp.*), з деревини інших хвойних порід, інших тропічних порід та взагалі з деревини інших порід (табл. 1.3).

Варто зазначити, що лісоматеріали завтовшки більше 6 мм, які вивозилися з України у 2016-2019 рр, були виготовлені з дуба, ясеня, бука, клена, і лише у 2020 році до даного переліку приєдналися лісоматеріали, виготовлені з сосни, ялини і ялиці та інших порід. Лісоматеріали, виготовлені з дуба, щороку вивозилися на суму біля 100 млн дол. США, однак у 2020 році спостерігався спад – їх було вивезено на суму 87,6 млн дол. США. Лідируючу позицію за обсягами експорту у 2020 році серед лісоматеріалів товарної позиції 4407 зайняли лісоматеріали з сосни (157,6 млн дол. США), які почали

**Структура експорту деревини товарної позиції ГС 4407 з України на
світовий ринок у 2016-2020 рр. [7]**

Лісоматеріали* за породою деревини:	Товарна підпозиція ГС	Обсяги експорту по роках, млн дол.США				
		2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
з сосни (Pinus spp.)	440711	-	-	-	-	157,6
з дуба (Quercus spp.)	440791	97,8	94,6	98,6	98,5	87,6
з ялиці (Abies spp.) та ялини (Picea spp.)	440712	-	-	-	-	44,2
з ясеня (Fraxinus spp.)	440795	15,8	18,5	23,2	23,6	19,2
з бука (Fagus spp.)	440792	19,4	20,1	20,6	17,7	14,4
з клена (Acer spp.)	440793	1,3	1,5	2,2	2,2	0,8
з берези (Betula spp.)	440796	-	-	-	-	0,3
з інших хвойних порід	440719	-	-	-	-	0,3
з тополі та осики (Populus spp.)	440797	-	-	-	-	0,3
з деревини інших тропічних порід	440729	-	-	-	-	0,1
з інших порід	440799	7,1	7,1	6,8	6,3	3,2

* Під лісоматеріалами товарної позиції 4407 ГС в даній таблиці ми розуміємо «розпиляні або розколоті уздовж, розділені на шари або луцці, стружані або нестружані, шліфовані або нешліфовані, які мають або не мають торцеві з'єднання, завтовшки **більш як 6 мм**»

постачатися на світовий ринок, на другому місці – лісоматеріали з дуба, на третьому – лісоматеріали з ялиці і ялини (44,2 млн дол. США), які також, як і лісоматеріали з сосни, у період з 2001 по 2019 рр на світовий ринок з України не постачалися зовсім (рис. 1.1).

Серед лісоматеріалів завтовшки більше 6 мм, які протягом останніх двадцяти років тільки почали постачатися Україною на світовий ринок, у 2020 році є лісоматеріали з інших хвойних порід (на суму 286 тис. дол. США), з берези (333 тис. дол. США), з тополі і осики (268 тис. дол. США) та навіть з деревини окремих тропічних порід (96 тис. дол. США).

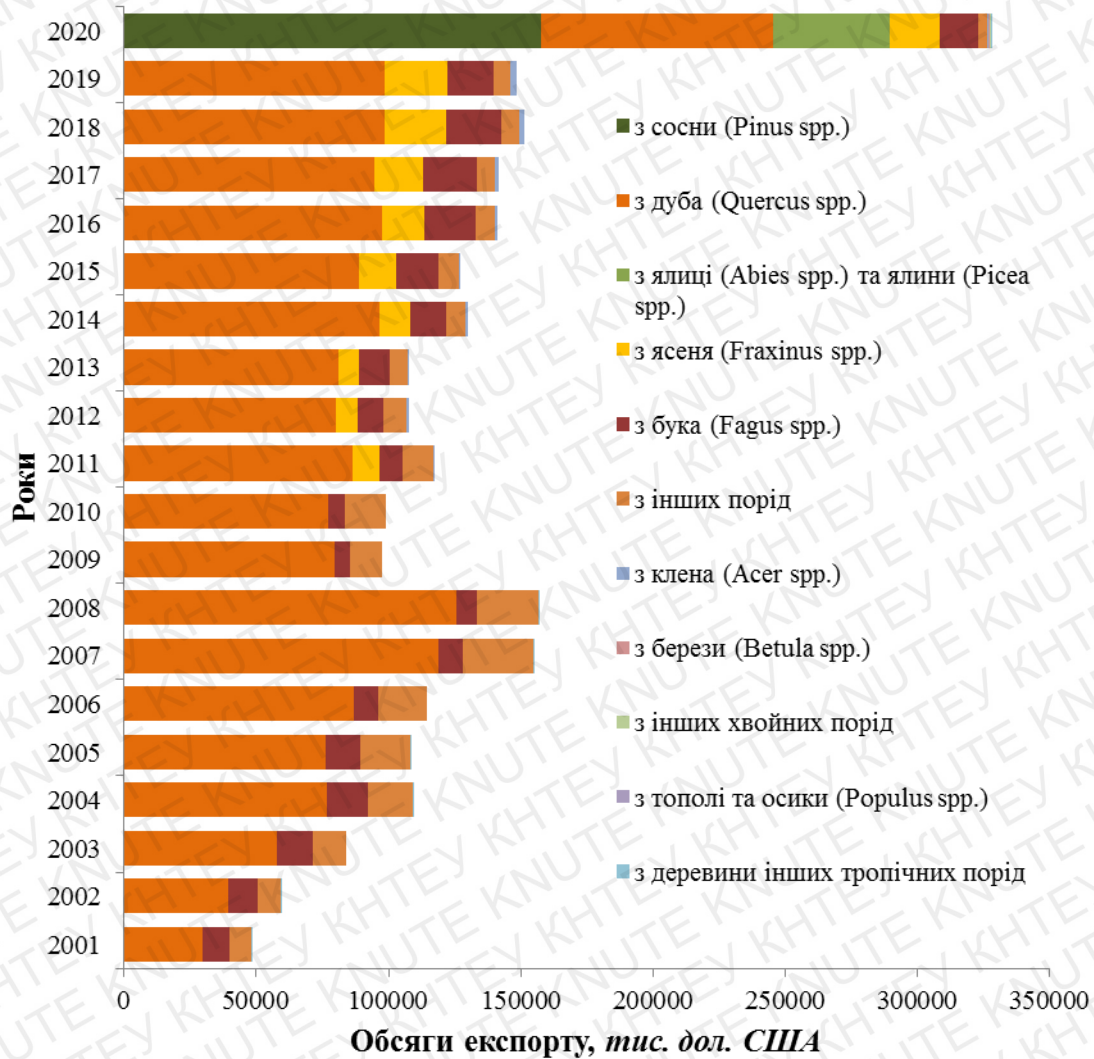

Рис. 1.1. Обсяги експорту деревини різних порід товарної позиції ГС 4407 (лісоматеріали товщиною більше 6 мм) з України у 2001-2020 рр, тис. дол. США

Аналіз статистичних даних міжнародної торгівлі показав, що деревина товарної позиції 4408 (листи завтовшки до 6 мм), яка вивозилася з України у 2016-2020 рр, була виготовлена з різних порід деревини, включаючи тропічні.

Варто відмітити, що за останні 20 років Україна стабільно з нарощенням обсягів здійснювала поставки листів в основному з деревини інших порід, за винятком хвойних та тропічних (табл. 1.4). Однак у 2020 році тенденції змінилися і Україна різко наростила поставки на світовий ринок листів товщиною до 6 мм з деревини тропічних порід (крім шорея з темно-червоною деревиною, шорея з блідо-червоною деревиною та шорея бакау (dark red meranti, light red meranti and meranti bakau)).

Обсяги експорту деревини товарної позиції ГС 4408 з України у 2016-2020 рр [7]

Листи* за породою деревини:	Товарна підпозиція ГС	Обсяги експорту по роках, тис. дол.США				
		2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
з деревини хвойних порід	440810	1522	1842	2726	1029	2320
з деревини тропічних порід, крім шорея з темно-червоною деревиною, шорея з блідо- червоною деревиною та шорея бакау (dark red meranti, light red meranti and meranti bakau)	440839	3	4	27	144	105970
з деревини інших порід, крім хвойних і тропічних	440890	133546	173167	195434	196151	97509

** Під листами товарної позиції 4408 ГС в даній таблиці ми розуміємо «листи для облицювання (включаючи листи, отримані розділенням шаруватої деревини), листи для клеєної фанери або для подібної шаруватої деревини та інші лісоматеріали, розпиляні уздовж, розділені на шари або луцені, стругані або нестругані, шліфовані або нешліфовані, що мають або не мають торцеві з'єднання завтовшки не більш як 6 мм»*

Порівняємо: у 2016 році Україна постачала на світовий ринок листів з деревини тропічних порід товщиною до 6 мм на суму 3 тис. дол. США, у 2018 році – 27 тис. дол. США, у 2019 році – 144 тис. дол. США, а ось у 2020 році – майже на 106 млн тис. дол. США, тобто в 736 разів більше від попереднього року.

Таким чином, за даними імпорту 2020 року світовий ринок деревини становить біля 68 млрд дол. США, при цьому його найбільші частки 56 %, 22 % і 16 % належать відповідно лісоматеріалам обробленим завтовшки більш як 6 мм товарної позиції 4407, лісоматеріалам необробленим товарної позиції 4403 та паливній деревині товарної позиції 4401. І якщо Україна у 2020 році на світовий ринок не постачала зовсім деревини товарної позиції 4403, що пояснюється заборонаю експорту таких лісоматеріалів з України відповідно до чинного законодавства, то у рейтингу експортерів деревини товарної позиції 4401 Україна займала 25 місце (поставки на суму 101,3 млн дол. США), а деревини товарної позиції 4407 - 17 місце (на суму 514,4 млн дол. США,

покриваючи 1,4 % потреб ринку даного товару.

Україна забезпечує своєю деревиною 5,8% світового ринку листів та лісоматеріалів товщиною до 6 мм. При цьому, Україна володіє тільки 1,4 % ринку оброблених лісоматеріалів товщиною більше 6 мм, хоча і здійснює поставки деревини товарної позиції 4407 на значно більшу суму – більше ніж 0,5 млрд дол. США.

Аналіз структури експорту з України деревини товарної позиції 4407 дозволив виявити, що Україна постачає на світовий ринок лісоматеріали завтовшки більше 6 мм, виготовлені з сосни (*Pinus spp.*), дуба (*Quercus spp.*), ялиці (*Abies spp.*) та ялини (*Picea spp.*), ясеня (*Fraxinus spp.*), бука (*Fagus spp.*), клена (*Acer spp.*), берези (*Betula spp.*), тополі та осики (*Populus spp.*), деревини інших хвойних порід, інших тропічних порід та взагалі з деревини інших порід. Нами встановлено, що якщо сталою тенденцією останніх років було те, що вивозилися в основному лісоматеріали, виготовлені з дуба, то у 2020 році поставки дубових лісоматеріалів впали до 87,6 млн дол. США, а на світовий ринок з України почали вивозитися лісоматеріали з сосни (157,6 млн дол. США) та з ялиці і ялини (44,2 млн дол. США), які з 2001 по 2019 роки на світовий ринок з України не постачалися зовсім.

1.2. Особливості здійснення митних формальностей при експорті деревини

Для огляду особливостей здійснення митних формальностей при експорті деревини спочатку варто навести класифікацію деревини за УКТЗЕД щоб надалі розрізняти і характеризувати законодавчі вимоги, які стосуються різної деревини, яка переміщується через митний кордон України.

Відповідно до УКТЗЕД та пояснень до неї [13], деревину класифікують у розділі IX «Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля; корок та вироби з нього; вироби із соломи, альфи та інших матеріалів для плетіння; кошикові та інші плетені вироби», групі 44 «Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля»,

у товарних позиціях 4401, 4403, 4404, 4405, 4407 і 4408 (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Класифікація деревини за УКТЗЕД [13]

Тип деревини	Товарна позиція УКТЗЕД	Назва товарної позиції
Паливна деревина	4401	Деревина паливна у вигляді колод, полін, хмизу, гілок, сучків тощо; деревна тріска або стружка; тирса, тріска, стружка, уламки та відходи деревини та скрап, агломеровані або неагломеровані, у вигляді колод, полін, брикетів, гранул або в аналогічних формах
Лісоматеріали необроблені	4403	Лісоматеріали необроблені, з видаленою або невидаленою корою або заболонню, або начорно брусовані або небрусовані
Лісоматеріали оброблені (грубої обробки), деревина бондарна	4404	Деревина бондарна; колоди колоті; палі, кілки, стовпи загострені з дерева, але не розпиляні уздовж; лісоматеріали, начорно обтесані, але не обточені, не вигнуті або не оброблені іншим способом, що використовуються для виробництва ціпків, парасольок, ручок для інструментів або подібних виробів; деревина лущена та аналогічна
Стружка /шерсть деревна, борошно деревне	4405	Шерсть деревна або тонка стружка; борошно деревне
Лісоматеріали оброблені, завтовшки більш як 6 мм	4407	Лісоматеріали розпиляні або розколоті уздовж, розділені на шари або лущені, стругані або нестругані, шліфовані або нешліфовані, які мають або не мають торцеві з'єднання, завтовшки більш як 6 мм
Листи та інші лісоматеріали, завтовшки не більш як 6 мм	4408	Листи для облицювання (включаючи листи, отримані розділенням шаруватої деревини), листи для клеєної фанери або для подібної шаруватої деревини та інші лісоматеріали, розпиляні уздовж, розділені на шари або лущені, стругані або нестругані, шліфовані або нешліфовані, що мають або не мають торцеві з'єднання завтовшки не більш як 6 мм

Під деревиною нами розуміється необроблена деревина (зрубана, колота, начорно обтесана (брусована), обкорована і т.д.) і паливна деревина, відходи деревини та скрап, тирса, деревинна дранка чи шматочки; обручі, стовпи, гідробудівельні колоди (палі), вішки, кілки і т.д.; деревне вугілля; деревна шерсть і деревне борошно; і напівфабрикати з деревини, а саме розпиляні, колоті, обтесані, стругані, лущені, шліфовані, з'єднані у шип деревинні матеріали, наприклад, із шиповим з'єднанням (тобто з'єднані шляхом склеювання торцями коротких сортиментів деревини з метою одержання

матеріалів більшої довжини, при цьому з'єднання нагадує переплетені пальці), а також деревинні матеріали постійного профілю.

Для зручності в УКТЗЕД класифікація деревини не залежить від виду оброблення, необхідного для її консервації, такого як витримування, обвуглювання, ґрунтування і шпаклювання, або просочення креозотом чи іншими консервантами для деревини (наприклад, кам'яновугільний дьоготь, пентахлорфенол, хромований арсенат міді або аміачний арсенат міді); а також від того, чи була вона оброблена в результаті фарбування, травлення або лакування. Проте ці загальні положення не застосовуються до підпозицій товарної позиції 4403, що спеціально призначені для класифікації певних категорій пофарбованої, протравленої чи обробленої консервантами деревини [13].

Зауважимо, що зазвичай деревина класифікується декларантом, який і вказує код УКТЗЕД у митній декларації. Водночас, є випадки, коли при контролі правильності класифікації у митних органів України виникають сумніви у вірності зазначеного коду по відношенню до характеристик товару, який переміщується через митний кордон. Для прикладу, у зв'язку з виникненням складного питання класифікації згідно з УКТ ЗЕД товару «*двосторонні балки (бруси)*», який можливо класифікувати у наступних товарних позиціях 4403 або 4407 УКТ ЗЕД, митними органами направлявся запит до Всесвітньої митної організації (ВМО) щодо надання *роз'яснень з питання класифікації* товару відповідно до Гармонізованої системи опису та кодування товарів, яка є міжнародною основою УКТ ЗЕД. Відповідь від ВМО надійшла листом № 17NL0250-JN від 20.09.2017 з викладеними підходами класифікації товару «двосторонні балки (бруси)». У листі Директорату по тарифам і торговим справам ВМО було зазначено, що продукція, яка називається «соснові двосторонні бруси» не відповідає звичайним характеристикам брусів. Вона не має рівної форми і ширини, і має кору з двох сторін. Такі товари відносяться до напівбрусованих лісоматеріалів для подальшої переробки.

Крім того, зазначалося, що: «виходячи з об'єктивних характеристик

товарів у вигляді, в якому вони знаходяться на кордоні, товари не можна ідентифікувати як бруси та вони не є виключенням з товарної позиції 4403. З урахуванням вище викладеного, Секретаріат буде схильний класифікувати «подвійний сосновий брус», який розглядається, як лісоматеріал, що відноситься до товарної позиції 4403, зокрема до підзаголовку 4403 21 з сосни шляхом застосування Основних правил інтерпретації 1 і 6» [14].

Зазначимо, що з 2022 року в УКТЗЕД будуть вводитися оновлення [15], водночас, відповідно до опублікованої версії ГС 2022 на сайті ВМО, за нашим аналізом, такі оновлення деревини не стосуватимуться [16].

Деревина відноситься до переліку товарів експорт яких заборонений громадянами, це, зокрема, стосується товарних підпозицій УКТЗЕД 4401 10, 4401 21, 4401 22, товарних позицій УКТЗЕД 4403 та 4407, відповідно до ПКМУ від 28.05.2012 № 468 «Про затвердження переліку товарів, вивезення (пересилання) яких громадянами за межі митної території України не допускається» [17].

Деревина товарних позицій УКТЗЕД 4401, 4403 (крім товарної підпозиції 4403 10, оброблені фарбою, протруювачами, креозотом або іншими консервантами) та 4407 включена до Переліку об'єктів регулювання для цілей імпорту, експорту та реекспорту, відповідно до ПКМУ від 15.09.2019 № 1177 «Деякі питання реалізації Закону України «Про карантин рослин»» [18]. Усі країни світу вимагають аби така деревина під час експорту з України супроводжувалася фітосанітарними документами – *фітосанітарного сертифіката (phytosanitary certificate)* [19], код документа – 0851.

На деревину товарних позицій УКТЗЕД 4401, 4403, 4405, 4407 та 4408, що призначається для експорту з території радіоактивного забруднення видається сертифікат на вміст радіоактивних речовин відповідно до ПКМУ від 23.07.91 № 106 [20].

Існує тимчасова, строком на 10 років (з 1 листопада 2015 року для деревних порід, крім сосни, та з 1 січня 2017 року для деревних порід сосни) **заборона вивезення** за межі митної території України в митному режимі

експорту лісоматеріалів необроблених товарної позиції 4403 УКТ ЗЕД відповідно до ст. 21 Закону України від 08 вересня 2005 року № 2860-IV «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» [1].

На додаток до тимчасової заборони, існує повна заборона експорту лісо- та пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, таких як акація, берека, вишня, груша, горіх, каштан, тис ягідний, черешня, явір, ялівець (стаття 2 ЗУ від 08 вересня 2005 року № 2860-IV [1]).

Тому, щодо лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів товарних позицій УКТЗЕД 4401, 4404, 4407 існує посилений контроль за митним оформленням їх експорту. При експорті деревини існують ризики її недостовірного декларування з використанням кодів прикриття з метою незаконного вивезення за межі митної території України. Як зазначається в електронному листі керівникам митниць від 30.10.2018 р. № 33676/7/99-99-19-03-01-17 «Про посилення контролю» [21], є такі ризики недостовірного декларування: деревина товарної позиції УКТЗЕД 4403 може бути задекларована під виглядом інших товарів у товарних позиціях 4401, 4404, 4407 (ризик - заборонені до вивезення); деревина товарної позиції УКТЗЕД 4407 може бути задекларована під виглядом інших товарів у товарних позиціях 4409, 4418, 4421, 9406 (ризик - вивезення лісоматеріалів та пиломатеріалів, на які встановлено обмеження щодо переміщення через митний кордон України без відповідного дозволу).

Для того щоб суб'єктами підприємницької діяльності не могли обходити заборони експорту лісоматеріалів, кожна партія деревини, при митному оформленні, на додаток до основного документа (сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для експортних операцій) має супроводжуватися [21] ще й такими документами:

- «актом обстеження (або завантаження) партії лісоматеріалів (із зазначенням номера транспортного засобу, вагону, контейнеру та т.п.), який підписують особи, визначені наказом підприємства

(експортера);

- висновком лісотоварознавчого (товарознавчого) дослідження партії лісоматеріалів із зазначенням якості деревини (сортність та стандарт);
- лісорубним квитком із зазначенням якості деревини;
- специфікацією-накладною (або фактурою) на партію товару;
- фотографіями товару та транспортного засобу».

Щодо деревини товарних позицій УКТЗЕД 4403, 4407 при митному контролі і оформленні може здійснюватися перевірка середньої щільності деревини, для якої передбачено додаткову одиницю виміру - кубічний метр. Для перевірки спочатку розраховується щільність за даними, наведеними у гр. 38 МД-2 (вага нетто) та гр.31 МД-2 (кількість у додаткових одиницях виміру):

$$P.\text{розрах.} = \text{вага нетто, кг} / \text{кількість, м}^3.$$

На деревину, що вивозиться з України та поміщується у митний режим експорту вивізне мито не встановлено.

Таким чином, при вивезенні деревини з України митні органи здійснюють необхідні митні формальності під час яких контролюється правильність визначення коду УКТЗЕД щодо деревини товарних позицій УКТЗЕД 4401, 4403, 4404, 4405, 4407 і 4408, відбувається звірка з переліком товарів експорт яких з України заборонений повністю (стосується лісо- та пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, таких як акація, береза, вишня, груша, горіх, каштан, тис ягідний, черешня, явір, ялівець) або тимчасово (стосується лісоматеріалів необроблених товарної позиції 4403). Крім того, контролюється подання обов'язкових супроводжуючих деревину документів, таких як фітосанітарний сертифікат (phytosanitary certificate) та сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для експортних операцій, а також сертифікату на вміст радіоактивних речовин (для деревини з території радіоактивного забруднення).

Щодо лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів товарних позицій УКТЗЕД 4401, 4404 та 4407 існує посилений контроль за митним оформленням їх експорту. Для унеможливлення обходу заборон щодо

експорту деревини можуть контролюватися також додаткові документи такі як акт обстеження (або завантаження) партії лісоматеріалів, де зазначаються номери транспортного засобу, вагону, контейнеру, підписаний посадовими особами підприємства експортера, висновок лісотоварознавчого (товарознавчого) дослідження партії лісоматеріалів із зазначенням якості деревини (її сортності та конкретного державного стандарту), лісорубний квиток, де зазначається якість деревини, специфікація-накладна (або фактура) на партію деревини та фотографії деревини і транспортного засобу, яким вона переміщується. Тарифне регулювання щодо деревини, яка вивозиться з України, відсутнє, водночас по відношенню до неї здійснюються заходи нетарифного регулювання, детальний аналіз яких буде наведено у розділі 3 даної роботи.

РОЗДІЛ 2

ІДЕНТИФІКАЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА ДЕРЕВИНИ

2.1. Організація, об'єкти та методи дослідження

Об'єктом роботи є деревина, що переміщується через митний кордон України, зокрема вивозиться з України та заявляється до митного оформлення в митному режимі експорт. До Закарпатської митниці Держмитслужби України для митного оформлення за МД (ЕК 10 АА) №UA UA305000/2021/010135 від 27.02.2021 р. (дод. А) надійшли пиломатеріали обрізні з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*) виробництва ДП «Воловецьке лісове господарство» (Україна).

Для митного оформлення партії пиломатеріалів обрізних з ялини та ялиці, крім митної декларації в електронному вигляді, були надані такі документи:

- міжнародна автомобільна накладна (CMR) від 27.02.2021 № 2702/2-1 (дод. Б);
- інвойс від 27.02.2021 № 2702/2 (дод. В);
- зовнішньоекономічний договір (контракт) від 22.05.2019 № 22/05;
- сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій (обласні управління лісового та мисливського господарства) від 26.02.2021 № ЗК.783636 (дод. Г);
- фітосанітарний сертифікат від 26.02.2021 № 78/02-025/ВА-432258 (дод. Д).

Партія деревини, що переміщувалася через митний кордон України та поміщувалася у митний режим експорту згідно з МД (ЕК 10 АА) №UA UA305000/2021/010135 від 27.02.2021 р., включала пиломатеріали обрізні з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*) 1-4 сортів різних розмірів, вироблених Державним підприємством «Воловецьке лісове господарство». Товар постачався у кількості 34,2276 м³, поміщався у 14 пакетах вагою брутто 24700 кг та вагою нетто 24500 кг. Пиломатеріал був задекларований під кодом УКТЗЕД 4407 12 90 00.

Дослідження проводилися за загальною схемою (рис. 2.1), відповідно до поставлених в роботі завдань.

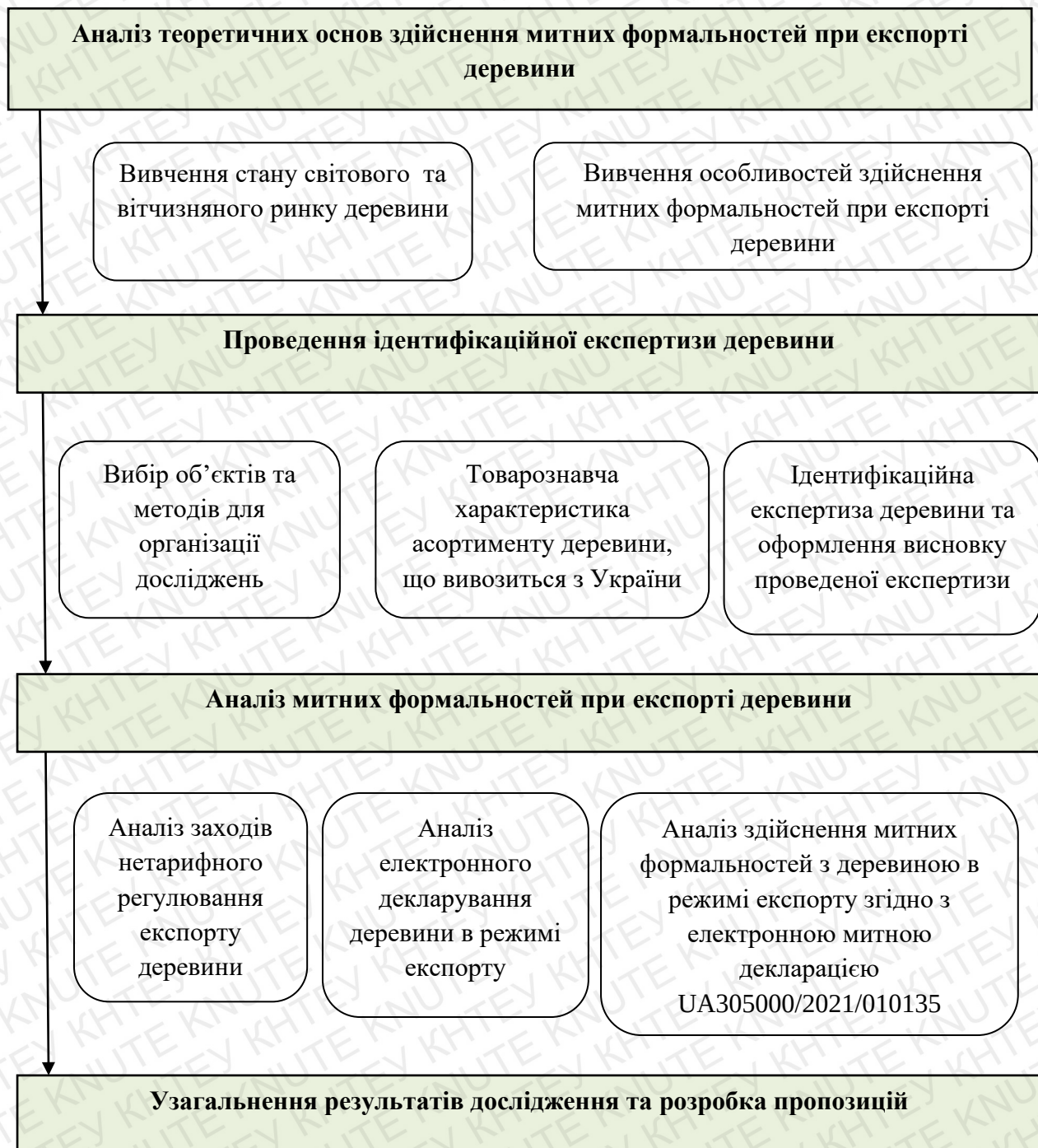

Рис. 2.1. Загальна схема дослідження

Деревина може виступати товаром групи ризику, коли деревина товарної позиції УКТЗЕД 4403 може бути задекларована як товар товарних позицій

4401, 4404, 4407 або деревина товарної позиції УКТЗЕД 4407 – як товари у товарних позиціях 4409, 4418, 4421, 9406, і таким чином вивозитися під видом незаборонених до вивезення лісоматеріалів та пиломатеріалів з метою уникнення заборонних заходів зовнішньоекономічної діяльності, тому Державна митна служба України здійснює її контроль та проводить ідентифікаційну експертизу для підтвердження правильності класифікації згідно з УКТЗЕД.

Алгоритм проведення ідентифікаційної експертизи деревини в митних цілях має складатися з таких етапів:

- обрання критеріїв, засобів та методів для ідентифікації деревини;
- аналіз маркування, пакування деревини;
- попередній зовнішній огляд деревини;
- проведення дослідження та оформлення результатів експертизи деревини.

При визначенні критеріїв для ідентифікації деревини в митних цілях слід враховувати її зовнішній вигляд (лісоматеріали в природному стані, лісоматеріали грубої обробки, лісоматеріали оброблені), найменування, виробника/лісокористувача/експортера в Україні, призначення (паливна чи ні деревина), вид обробки (необроблена, грубої обробки, оброблена), товщину матеріалів (до 6 мм, більше 6 мм).

Крім того, для окремих лісоматеріалів, відповідно до УКТЗЕД можуть застосовуватися і додаткові критерії ідентифікації, зокрема, для лісоматеріалів оброблених товарної позиції УКТЗЕД 4407 додатковими критеріями ідентифікації виступатимуть група порід дерев (хвойних, тропічних та інших порід), безпосередньо порода дерев (сосна (*Pinus spp.*), ялиця (*Abies spp.*) та ялина (*Picea spp.*), інші; махогонієве дерево (*Swietenia spp.*), вірола суринамська (*Virola*), феба пориста (*imbuia*) та бальза (*balsa*), шорея з темно-червоною деревиною (*dark red meranti*), шорея з блідо-червоною деревиною (*light red meranti*) та шорея бакау (*meranti bakau*), шорея конкорта (*white lauan*), біла шорея (*white meranti*), біла серая або парашорея (*white seraya*), жовта шорея

(yelou meranti), алан (alan), ентандрофрагма циліндрична (Sapelli), африканське тикове дерево (Iroko) і інші) і додаткові види обробки деревини (відсутність/наявність ознак обрізання, напівобрізання, торцевих з'єднань, фрезерування і стругання, шліфування і т.п.).

Засобами ідентифікації деревини виступають товаросупровідні документи та нормативні документи, що можуть бути використані задля ідентифікації (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Критерії, засоби та методи ідентифікації деревини

Критерії	Засоби	Методи
Зовнішній вигляд	Товар	Органолептичний
Найменування	Товаросупровідні документи (ТСД)	Аналітичний
Виробник/лісокористувач	Сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів та інші ТСД	Аналітичний
Країна-виробник	Сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів та інші ТСД	Аналітичний
Призначення	Товар, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Вид обробки	Товар, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Товщина матеріалів/ ширина x товщина x довжина, мм	Товар, ТСД	Вимірювальний, аналітичний
Група порід дерев	Товар, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Порода дерева	Товар, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Додаткові види обробки деревини (відсутність/наявність ознак обрізання, напівобрізання, торцевих з'єднань, фрезерування і стругання, шліфування)	Товар, ТСД	Органолептичний, аналітичний

Для проведення ідентифікаційної експертизи було обрано зразки з партії пиломатеріалів різних розмірів, вироблених Державним підприємством «Воловецьке лісове господарство», які переміщувалися через митний кордон України та поміщувалися в митний режим експорту, а саме:

- зразок 1 – пиломатеріал обрізний з геометричними розмірами 50x150x6000мм;
- зразок 2 – пиломатеріал обрізний з геометричними розмірами 100x100x4000мм;
- зразок 3 – пиломатеріал обрізний з геометричними розмірами 150x150x6000мм;
- зразок 4 – пиломатеріал обрізний з геометричними розмірами 30x50x4000мм;
- зразок 5 – пиломатеріал обрізний з геометричними розмірами 40x50x4000мм;
- зразок 6 – пиломатеріал обрізний з геометричними розмірами 80x80x6000мм;
- зразок 7 – пиломатеріал обрізний з геометричними розмірами 80x120x6000мм;
- зразок 8 – пиломатеріал обрізний з геометричними розмірами 50x100x6000мм;
- зразок 9 – пиломатеріал обрізний з геометричними розмірами 100x100x6000мм.

Під час ідентифікації деревини для визначення найменування, виробника /лісокористувача, країни-виробника, призначення, виду обробки, групи порід дерев, породи деревини, додаткових видів обробки деревини було використано аналітичний та органолептичний методи дослідження.

Геометричні параметри вимірювались за допомогою рулетки за ДСТУ EN 1309-1-2001 «Лісоматеріали круглі та пиляні. Метод вимірювання розмірів. Частина 1. Пиломатеріали (EN 1309-1:1997, IDT)» [22].

2.2. Товарознавча характеристика асортименту деревини, що експортується з України

Деревина, що наразі дозволена до переміщення через митний кордон України в митному режимі експорту, постачається в обробленому вигляді та не є виготовленою з цінних і рідкісних порід дерев. До такої обробленої деревини належать пиломатеріали, які постачаються певних розмірів та якості

і мають що найменше дві плоскопаралельні пласти.

За природними ознаками можемо охарактеризувати асортимент пиломатеріалів наступним чином.

Пиломатеріали, що вивозяться можуть бути виготовлені з різних груп порід дерева, а саме з хвойних і листяних [23]. З хвойних найбільш поширеними є пиломатеріали з сосни, ялини і ялиці. Найдешевшими з листяних є пиломатеріали з тополі, однак досить часто пиломатеріали виготовляються з липи, ясена та клена.

Діагностичні ознаки деревини для встановлення групи порід та визначення породи такі [24]:

- вид кори, її колір, структура, товщина у круглих сортиментів;
- наявність ядра, різкість переходу від ядра до заболоні, ширина заболоні;
- видимість річних шарів і чіткість межі між ранньою та пізньою деревиною;
- видимість, ширина та кількість серцевинних променів;
- величина, характер угруповання судин у деревині листяних порід;
- наявність, величина та кількість смоляних ходів у деревині хвойних порід;
- серцеві повторення в деревині деяких листяних порід.

Крім цих основних ознак, для визначення порід використовують також і додаткові: колір, блиск, текстура, щільність і твердість деревини.

Колір деревини є досить важливою діагностичною ознакою, а для деяких порід (тис, самшит та інші) дуже характерною. Однак необхідно пам'ятати, що нормальне фарбування деревини може змінюватися під впливом зовнішніх факторів та грибкових уражень.

При визначенні листяних порід важливу роль відіграє текстура, тобто рисунок на поверхні поздовжніх розрізів, утворений при перерізанні анатомічних елементів таких як річні шари, серцевинні промені та судини. Додатковими ознаками виступають щільність і твердість, які досить відносно і приблизно визначаються дією на деревину твердіших предметів.

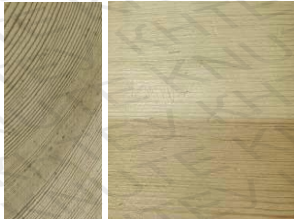
Характерні ознаки деревини різних порід наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Характерні ознаки деревини різних порід

Порода дерева	Характерні ознаки деревини	Застосування	Схожі породи	Зображення
1	2	3	4	5
бук (Fagus spp.)	Без'ядрова порода, деревина біла, з жовтуватим або червонуватим відтінком. Річні шари добре видно. Серцевинні промені широкі, видно на всіх розрізах: на радіальному - у вигляді блискучих смужок, спрямованих упоперек волокон; на тангенційному - у вигляді чечевицеподібних штрихів (3-5 мм), що створюють характерний крапчастий малюнок. Деревина бука щільна, міцна з красивою текстурою. Часто зустрічається вада - помилкове ядро червонувато-бурого кольору.	Використовується для виготовлення лушеного та струганого шпону, паркету, меблів, у тому числі гнутих, деталей машин, дрібних виробів, рукояток інструментів та ін., у лісохімічному виробництві.	-	
дуб (Quercus spp.)	Деревина дуба має темно-буре або жовтувато-коричнєве ядро і вузьку жовтувато-білу заболонь. На поперечному розрізі у ранній зоні річного шару видно великі судини, а у темній пізній деревині - світлі радіальні смужки, що нагадують полум'я, утворені дрібними судинами. Річні шари та широкі серцевинні промені добре помітні на всіх розрізах. Деревина щільна, міцна, стійка до гниття, має чудову текстуру.	Використовується в машинобудуванні, тарному будівництві (бочки для вина, коньяку та пива) та дубильно-екстрактному виробництві, для виготовлення паркету, струганого шпону, меблів.	Деревина ясена та каштана, особливо на зразках тангенційного розпилювання, нагадує деревину дуба. На відміну від дуба, у ясена і каштана серцевинні промені вузькі і майже не видно неозброєним оком. На поперечному розрізі у пізній зоні річного шару у ясена дрібні судини утворюють малюнок у вигляді світлих крапок. Деревина ясена світліша.	
ясен (Fraxinus spp.)	Деревина ясена має світло-буре ядро та білу з жовтуватим або рожевим відтінком заболонь. На поперечному розрізі в пізній деревині скупчення дрібних судин утворюють білі крапки або рисочки. Річні шари добре видно. Серцевинні промені не помітні. За фізико-механічними властивостями деревина ясена близька до деревини дуба, має високу ударну в'язкість, добре гнеться.	Використовується там, де і дуб, а також для виготовлення спортивного інвентарю (тенісні ракетки, хокейні клюшки та ін.).	Деревину ясена можна сплутати з деревиною дуба	

Продовження Табл.2.2

1	2	3	4	5
клен (Acer spp.)	Клен – без'ядрова порода. Деревина клена платановидного біла з червоним або бурым відтінком. Річні шари помітні всіх розрізах. Серцеві промені вузькі, особливо добре видно на радіальному розрізі, де створюють характерну рябкуватість. Судини дрібні. Клен має тверду, щільну деревину з гарною текстурою; міцність деревини клена дещо більша, ніж у деревини дуба. Біостійкість низька.	Використовується для виготовлення меблів, деталей машин, корпусів музичних інструментів, паркету, стільниць, сходів, інкрустацій, для внутрішнього оздоблення приміщень. Кленовий паркет цінується за зносостійкість. Особливо цінується струганий шпон.	Легко можна сплутати з явором	
сосна (Pinus spp.)	Деревина сосни має ядро від рожевого до бурочервоного кольору, широку жовтувато-рожеву заболонь. Річні шари добре видно, перехід від ранньої деревини до пізньої досить чіткий. Смоляні ходи великі та численні. Деревина середньої щільності, має досить високу міцність і стійкість до гниття.	Будівництво, машинобудування, для виготовлення меблів, рудничних стійок, тари, у хімічному виробництві та ін.	В окремих випадках деревину сосни звичайної можна прийняти за деревину модрина	
ялина (Picea spp.)	Ялина – без'ядрова порода. Деревина біла, зі слабким жовтуватим відтінком. Річні шари добре помітні. Смоляні ходи дрібні та нечисленні. Деревина м'яка, відрізняється великою кількістю твердих сучків, структура однорідна.	Використовується для виготовлення меблів, тари, дек музичних інструментів; є основним джерелом сировини для целюлозно-паперової промисловості та лісохімії	Деревину ялинки легко сплутати з ялицею, проте в ялинки є смоляні ходи і її деревина трохи щільніша	
ялиця (Abies spp.)	Ялиця – без'ядрова порода, деревина біла, зі слабким жовтуватим відтінком. Річні шари добре помітні, смоляних ходів немає.	Використовується там, де і ялина. Ялицевий бальзам, видобутий із кори, має показник заломлення світлових променів однаковий зі склом і використовується для виробництва оптичних приладів.	На вигляд деревина ялиці сибірської дуже схожа на деревину ялини	

В цілому при визначенні групи порід деревини можна виокремити такі ознаки [24]:

- у хвойних порід річні шари добре помітні у всіх розрізах деревини, серцевинних променів не видно, судин немає, а деревина деяких порід має смоляні ходи;

- у листяних кільцевосудинних порід річні шари добре помітні, у ранній зоні річних шарів великі судини утворюють суцільне кільце отворів, добре видиме неозброєним оком, у пізній зоні дрібні судини утворюють характерний для кожної породи малюнок у вигляді радіальних смужок, хвилястих ліній, що йдуть уздовж межі річних шарів, окремих точок або рисок, у більшості порід видно серцевинні промені, усі породи ядрові;

- у листяних розсіяно-судинних річні шари у більшості порід видно погано, судини на поперечному розрізі або зовсім не помітні неозброєним оком, або, якщо видно, то не утворюють суцільного кільця, а розташовуються рівномірно по всьому річному шару, пізня зона річного шару не має малюнка, у деяких порід видно серцевинні промені.

За даними Аналітичного звіту по виданих сертифікатах про походження деревини [25] з 01.01.2020 по 01.11.2021 найбільше сертифікатів про походження з метою експорту пиломатеріалів було видано таким лісокористувачам:

- ДП «Брустурянське мисливське господарство»;
- ДП «Овруцький спецлісгосп»;
- ДП «Овруцьке лісове господарство»;
- ДП «Вигодський лісгосп»;
- ДП «Словечанське лісове господарство»;
- ДП «Тетерівське лісове господарство»;
- ДП «Берегометське лісомисливське господарство»;
- ДП «Сарненський лісгосп»;
- ДП «Костопільське лісове господарство»;
- ДП «Маневицький лісгосп»;

- ДП «Добрянське лісове господарство»;
- ДП «Іванківське лісове господарство»;
- ДП «Рахівське лісове господарство» та ін.

В цілому, ці сертифікати призначалися пиломатеріалам, виготовленим з хвойних порід дерев (91,0%) та листяних порід (твердолистяних – 83 % та м'яколистяних – 0,68%). За породою деревини переважна більшість згаданих пиломатеріалів була виготовлена з сосни (76,8%), ялини (13,1%), дуба (4,1%), ясена (1,85%), бука (1,67%), ялиці (1,01%) та клена (0,06%) [25].

Пиломатеріали, що вивозяться з України, також поділяють на різновиди за розташуванням у хлисті:

- пиломатеріали окоренкові;
- пиломатеріали з частини хлиста від окоренка до першої живої гілки;
- пиломатеріали з частини хлиста від першої живої гілки до верхнього торця.

Пиломатеріали, як експортуються, за розташуванням у колоді, бувають серцевинними, центральними, бічними та обапольними.

За формою поперечного перетину пиломатеріали можуть бути у вигляді дошки, бруса, бруска, обапола (табл. 2.3). Зауважимо, що відповідно до ДСТУ 2148-93 «Пилопродукція. Терміни та визначення» [26]:

- дошка – це пиломатеріал товщиною до 100 мм та шириною понад подвійну товщину (п. 24 ДСТУ 2148-93). Дошка може бути обрізною і необрізною, обрізна дошка, в свою чергу, виготовляється з тупим чи гострим обзолом. Відмітимо, що дошка необрізна є тим пиломатеріалом, який одержують за рахунок розпилювання колоди за один прохід, в результаті чого на бічних кромках присутній обзол (кора);
- брус – пиломатеріал товщиною та шириною 100 мм і більше (п. 19 ДСТУ 2148-93);
- брусок – пиломатеріал товщиною до 100 мм та шириною не більшою за подвійну товщину (п. 23 ДСТУ 2148-93);

Таблиця 2.3

Види пиломатеріалів, які вивозяться з України, за формою поперечного перетину

Назва виду пиломатеріалу	Характеристика	Зображення			
1	2	3			
Дошка	пиломатеріал, товщина якого до 100 мм, ширина - більша за подвійну товщину				
		дошка необрізна	дошка обрізна	дошка обрізна з тупим обзолом	дошка обрізна з гострим обзолом
Брус	пиломатеріал завтовшки і завширшки понад 100 мм. Залежно від кількості пропиляних сторін бруси бувають дво-, три- і чотирикантові				
		брус двокантовий	брус чотирикантовий		

1	2	3	
Брусок	обрізний пиломатеріал завтовшки до 100 мм і завширшки не більше подвійної товщини		
Обапіл	бокові частини колоди, зрізані при поздовжньому розпилюванні		

брусок

обапіл

обапіл

- обапіл – пилопродукція, яка має внутрішню пропиляну, а зовнішню не пропиляну або частково пропиляну пластъ, що застосовується для кріплення гірських виробок (п. 33 ДСТУ 2148-93). Подібне визначення міститься у п. 3.9 ДСТУ EN 844-3:2004 «Лісоматеріали круглі та пиломатеріали. Терміни та визначення понять. Частина 3. Загальні поняття щодо пиломатеріалів (EN 844-3:1995, IDT)» [27], де під обаполем розуміється бічна частина колоди, що має одну пропиляну, а іншу непропиляну або частково пропиляну пластъ, з нормованою товщиною й шириною меншого торця.

За формою поздовжнього перетину пиломатеріали частіше постачаються прямокутними, трикутними або трапецеподібними.

За групою товщин виготовляють такі пиломатеріали: ламелі – до 10 мм, тонкі – від 10 до 32 мм та товсті – від 32 мм.

За групами довжин виготовляють такі пиломатеріали: короткомірні – до 1,0 м, середньомірні – від 1,0 м до 3,2 м, довгомірні – від 3,2 м до 10,0 м і надзвичайно довгомірні – від 10,0 м.

Звісно варто зазначити, що геометричні параметри пиломатеріалів, які вивозяться з України, залежатимуть від потреб споживачів за кордоном і окремо прописуються в договорах купівлі-продажу. Крім того, за потреби пиломатеріали можуть бути відкаліброваними, тобто висушеними і обробленими до заданого розміру.

Асортимент пиломатеріалів, що переміщуються через митний кордон України залежить також від технологічних ознак.

Так, за видом розпилювання, пиломатеріали можуть бути радіального, тангенційного та змішаного розпилювання, а також випиляні паралельно до твірної поверхні колоди. Для прикладу, до пиломатеріалу радіального розпилювання відносять пиломатеріал, деревні волокна якого проходять дотично до напрямку широкого боку. Якщо деревні волокна не видні, то таким пиломатеріалом буде той, річні кільця якого розташовано під кутом 90° або

приблизно під кутом 90° до широкого боку. При цьому, розмежування залежить від породи деревини та інших чинників, наприклад, кут між волокнами деревини і широким боком повинен становити від 0° до 30° . Це відповідає породі деревини, у якої волокна не видні і становлять від 60° до 90° ніж широким боком і річними кільцями [27].

Пиломатеріали, які виготовляють шляхом радіального і тангенційного розпилювання відрізняються міцністю та структурою волокон на спилі. При цьому загальновідомо, що радіальний розпил менш економічний, однак є більш красивим на зрізі, тому його частіше застосовують для виготовлення сировини для виробництва меблів.

Пиломатеріали, що експортують за ступенем оброблення можуть бути необрізними, обрізними та напівобрізними, фрезерованими і струганими та шліфованими.

За технологічними напрямками використання пиломатеріали можуть бути загального призначення та спеціального призначення.

За ступенями відсортуння пиломатеріали поділяють на товарні і спеціальні. До товарних відноситься партія пиломатеріалів, які розділені за сортами без визначення технологічних напрямків використання, а до спеціальних - партія пиломатеріалів, які відсортовані за конкретними призначеннями та відповідними до даних призначень групами якості.

Пиломатеріали різняться також за своїми експлуатаційними властивостями. Наприклад, за щільністю деревини за вологості 12% пиломатеріали можуть бути низькощільні (від 550 кг/м^3), середньощільні (від 550 кг/м^3 до 750 кг/м^3) і високощільні (від 750 кг/м^3). За стійкістю деревини в природних умовах на світовому ринку пропонують пиломатеріали низької, середньої та високої стійкості.

2.3. Ідентифікаційна експертиза деревини та оформлення її результатів

При митному контролі пиломатеріалів обрізних з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*) виробництва ДП «Воловецьке лісове господарство» спрацювала система аналізу та управління ризиками Держмитслужби України і тому з метою встановлення характеристик, визначальних для класифікації товару згідно з УКТЗЕД, зразки деревини були направлені на проведення ідентифікаційної експертизи до митної лабораторії.

При проведенні ідентифікаційної експертизи було встановлено (табл. 2.4), що досліджувані зразки являють собою вироби з натуральної деревини, виготовлені за рахунок поздовжнього розпилювання колод з подальшим поздовжнім і поперечним діленням отриманих частин. Зразки мають певні форми і габарити, а також мінімум дві (лицьова і тильна) паралельні сторони та відповідають визначенню пиломатеріалу (*sawn timber*), наведеному у пункті 3.1 ДСТУ EN 844-3:2004 «Лісоматеріали круглі та пиломатеріали. Терміни та визначення понять. Частина 3. Загальні поняття щодо пиломатеріалів» [27].

При розгляді поперечного перерізу досліджуваних зразків було звернено увагу на їх розміри і співвідношення сторін. За цими ознаками зразки були розподілені на 3 групи – дошка (зразки № 1 і 8), брус (зразки № 2, 3, 9) і брусок (зразки № 4-7) [23]. Зауважимо, що до категорії брус були віднесені матеріали квадратного або прямокутного перетину стороною від 10 см і більше та співвідношенням сторін не більше ніж один до двох, до дошок були віднесені пиломатеріали прямокутного перерізу товщиною від півтора до 10 см і шириною, що перевищує товщину більше ніж у два рази, а до брусків, як слідує з назви, це зменшений варіант бруса – віднесені матеріали з тими ж пропорціями товщини і ширини не більше, ніж в два рази і з товщиною менше 10 см.

За зовнішнім виглядом та характерними ознаками деревини (колір деревини зразків - білий, зі слабким жовтуватим відтінком; річні шари на деревині зразків добре помітні; смоляні ходи дрібні і нечисленні, які добре видно через лупу;

Результати ідентифікаційної експертизи зразків деревини

№ з/п	Критерії	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5	Зразок №6	Зразок №7	Зразок №8	Зразок №9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Зовнішній вигляд	Пиломатеріал – пилопродукція встановлених розмірів, що має щонайменше дві плоско паралельні пласті. Деревина зразків біла, зі слабким жовтуватим відтінком. Річні шари добре помітні. Смоляні ходи дрібні і нечисленні. Деревина зразків м'яка, наявна велика кількість твердих сучків, структура - однорідна.								
2	Найменування	дошка	брус	брус	брусок	брусок	брусок	брусок	дошка	брус
3	Виробник/лісокористувач	ДП «Воловецьке лісове господарство»								
4	Країна виробник	Україна								
5	Призначення	не є паливною деревиною, призначена для подальшої обробки та відповідного використання								
6	Вид обробки	оброблена деревина, а саме – обрізний пиломатеріал – крайки, обпиляні перпендикулярно до пластей та з обзелом								
7	Товщина матеріалів/ ширина x товщина x довжина, мм	більше як 6 мм/ 50x150x 6000	більше як 6 мм/ 100x100x 4000	більше як 6 мм/ 150x150x 6000	більше як 6 мм/ 30x50x 4000	більше як 6 мм/ 40x50x 4000	більше як 6 мм/ 80x80x 6000	більше як 6 мм/ 80x120x 6000	більше як 6 мм/ 50x100x 6000	більше як 6 мм/ 100x100x 6000
8	Група порід дерев	хвойні								
9	Порода дерева	ялина (Picea Abies) та ялиця (Abies alba)								
10	Додаткові види обробки деревини (відсутність/ наявність ознак обрізання, напівобрізання, торцевих з'єднань, фрезерування і стругання, шліфування)	наявне обрізання; відсутні торцеві з'єднання та ознаки стругання і шліфування								

деревина зразків м'яка, відрізняється великою кількістю твердих сучків, структура деревини зразків - однорідна), досліджувані зразки не є паливною деревиною (відсутні дефекти, червоточини, присутня обробка і т.ін.), призначені для подальшої обробки і відповідного використання та відповідають хвойним породам дерев, а саме ялині (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*).

За оцінкою зовнішнього вигляду досліджуваних зразків встановлено, що усі зразки відносяться до обробленої деревини та відповідають визначенню обрізного пиломатеріалу (*square edged timber*) за п. 3.5 ДСТУ EN 844-3:2004 [27]: «пиломатеріал з крайками, обпиляними перпендикулярно до пластей та з обзелом, не більшим за допустимі за відповідною документацією».

Таким чином, при проведенні ідентифікаційної експертизи деревини було встановлено, що всі зразки пиломатеріалів відповідають даним, вказаним у товаросупровідних документах. Досліджувані зразки є продукцією одного виробника (ДП «Воловецьке лісове господарство») та виготовленні з хвойних порід деревини ялини і ялиці. З урахуванням Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності [13] встановлено, що досліджувані зразки відповідають коду згідно з УКТЗЕД 4407 12 90 00 «Лісоматеріали розпиляні або розколоті уздовж, розділені на шари або лушчені, стругані або нестругані, шліфовані або нешліфовані, які мають або не мають торцеві з'єднання, завтовшки більш як 6 мм: - хвойних порід: - - з ялиці (*Abies spp.*) та ялини (*Picea spp.*), інші: - - - інші», про що було складено відповідний висновок (дод. Е).

РОЗДІЛ 3

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ПРИ ЕКСПОРТІ ДЕРЕВИНИ

3.1. Нетарифне регулювання експорту деревини

Нетарифне регулювання відноситься до комплексу заходів заборонного та обмежувального характеру, які не допускають активного просування іноземних товарів на внутрішній ринок, однак до цих товарів відносяться ті, які зможуть нанести шкоду національній економіці різким ростом імпорту [29]. Основним завданням нетарифного регулювання є не лише посилення конкурентних позицій національного виробника, але й охорона життя та здоров'я населення країни, навколишнього середовища, моралі, релігії та національної безпеки. Крім нетарифного регулювання імпорту, може застосовуватися нетарифне регулювання експорту також з метою захисту національного ринку певних товарів [30,31].

До основних сучасних заходів нетарифного регулювання експорту деревини в Україні належать:

- заборона експорту лісоматеріалів та пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев;
- документальне підтвердження походження лісо- та пиломатеріалів, а саме – надання сертифікату про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій;
- фітосанітарний контроль.

Експорт лісоматеріалів та пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев (акація, берека, вишня, груша, горіх, каштан, тис ягідний, черешня, явір, ялівець) з України заборонено з 1 січня 2008 року відповідно до статті 2 ЗУ «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» [1].

Зазначимо, що відповідно до статті 2¹ вищенаведеного закону в Україні є тимчасова заборона експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді, а саме тимчасово, строком на 10 років, забороняється вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених за кодом УКТЗЕД 4403): деревних порід, крім сосни, - з 1 листопада 2015 року, деревних порід сосни - з 1 січня 2017 року.

Реалізація за межі митної території України в митному режимі експорту суб'єктами підприємницької діяльності лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів допускається за наявності сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів. Порядок видачі таких сертифікатів затверджується Кабінетом Міністрів України, а самі сертифікати видаються підприємствами, які є постійними лісокористувачами разом з ТТН.

Відмітимо, що центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, забезпечує ведення та розміщення на своєму офіційному веб-сайті електронного переліку виданих сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, а також внесення виданих сертифікатів до єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» (<https://cabinet.customs.gov.ua/>) у формі електронних документів, засвідчених електронним цифровим підписом, в день видачі таких сертифікатів.

У нашому випадку при експорті пиломатеріалів обрізних з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*) державним підприємством «Воловецьке лісове господарство» 26 лютого 2021 року був виданий сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів серії ЗК за номером 783535 (дод. Г). Зокрема у графі 5 сертифікату зазначено наступні відомості щодо партії лісопродукції, що експортується – назва, порода, сорт, геометричні розміри, кількість та код УКТЗЕД, а саме: пиломатеріали обрізні з ялини та ялиці 1-4 сортів загальною кількістю 37 м³, з геометричними розмірами 20-200х30-200 довжиною 4000-6000мм, коду УКТЗЕД 4407129000.

Деревина 44 групи УКТЗЕД є об'єктом регулювання у сфері карантину рослин для цілей експорту і підлягає огляду державним фітосанітарним інспектором відповідно до п.4 Порядку затвердженого ПКМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про карантин рослин”» від 15.11.2019 № 1177 [18]. Деревина під час оформлення у митний режим експорту повинна відповідати таким вимогам (відповідно до статті 46 ЗУ від 30.06.1993 № 3348-ХІІ [19]): бути вільною від карантинних організмів та супроводжуватися оригіналами фітосанітарних сертифікатів [32].

Держпродспоживслужба визначає методи відбору та кількості виїмок відповідно до методів інспектування, огляду, у тому числі відбору зразків та проведення фітосанітарної експертизи (аналізів), та розміщує їх на офіційному веб-сайті.

Державний фітосанітарний інспектор перевіряє відповідність інформації, зазначеної у документах, що супроводжують вантаж з деревиною, у тому числі інформації, зазначеної на маркуванні, а також у документах. За результатами перевірки таких документів щодо деревини державний фітосанітарний інспектор приймає рішення про проведення фітосанітарних процедур та фітосанітарних заходів і знезараження деревини.

Фітосанітарна процедура є способом застосовування фітосанітарних заходів, включаючи «інспектування, огляд, фітосанітарну експертизу, нагляд або здійснення контролю за знезараженням об'єктів регулювання» [18].

Зазвичай під час інспектування деревини проводиться:

- «візуальна перевірка для визначення наявності регульованих шкідливих організмів для України або регульованих шкідливих організмів для країни-імпортера;
- перевірка відповідності об'єктів регулювання фітосанітарним заходам України або фітосанітарним заходам країни-імпортера;
- визначення необхідності проведення інших фітосанітарних процедур і знезараження».

Методи проведення інспектування включають візуальну перевірку (фізичну перевірку об'єктів регулювання неозброєним оком, за допомогою лупи, бінокюля або мікроскопа).

Під час інспектування деревини державний фітосанітарний інспектор першочергово звертає увагу на зовнішні прояви та наявність регульованих шкідливих або шкідливих організмів щодо:

- «ентомологічних організмів у всіх стадіях розвитку в живому та неживому стані, фрагментів шкідників - на наявність їх ознак життєдіяльності в об'єктах регулювання (ходи, пошкодження, екскременти, павутиння, здуття кори, проколи, нальоти та інші ознаки);
- мікологічних, бактеріологічних, вірусологічних організмів - на нарости, нальоти, гнилі, зміни кольору деревини та листової пластинки, наявність краплин ексудату та наявність інших ознак життєдіяльності таких організмів;
- фітогельмінтологічних організмів - на виразки, некрози, ослизнення та загнивання цибулин, курчавість листя, зміну забарвлення стебел, листків, суцвіть, плодів та наявність інших ознак життєдіяльності таких організмів;
- гербологічних організмів - на наявність частин рослин, насіння бур'янів».

Під час візуальної перевірки деревини державний фітосанітарний інспектор перевіряє також документи, які супроводжують її для встановлення її відповідності поданим документам.

Під час інспектування деревини державний фітосанітарний інспектор пересвідчується у наявності об'єктів регулювання у вантажі.

Фітосанітарна експертиза (аналізи) деревини проводиться відповідно до міжнародних стандартів, інструкцій та рекомендацій з метою виявлення та/або ідентифікації шкідливих організмів фітосанітарною лабораторією за вибором власника вантажу або уповноваженої ним особи. Фітосанітарна експертиза деревини у випадках, прямо передбачених міжнародними договорами та/або

зовнішньоекономічними договорами (контрактами), здійснюється державними фітосанітарними лабораторіями (стаття 13 [18]).

Зазвичай фітосанітарна експертиза деревини включає такі етапи:

- здійснення аналізу фітосанітарного стану деревини для виявлення шкідливих організмів;
- визначення шкідливих організмів (види, стан, стадії розвитку та кількість);
- формування зразка-документа.

Фітосанітарна лабораторія проводить фітосанітарну експертизу (аналізи) деревини для цілей експорту з метою виявлення та визначення видів шкідливих організмів з урахуванням фітосанітарних вимог країни-імпортера. Фітосанітарні лабораторії, які проводять експертизу для цілей експорту можуть бути державної і приватної форми власності, однак вони повинні мати уповноваження та акредитацію ДСТУ ISO 17025 [28] у галузі застосування методів діагностики шкідливих організмів за тими видами експертиз, які вимагаються країною-імпортером для визначення фітосанітарного стану відповідної партії вантажу.

За результатами проведеної фітосанітарної експертизи фітосанітарна лабораторія надає висновок фітосанітарної експертизи (строк дії якого – 14 днів), який встановлює фітосанітарний стан всієї партії вантажу.

Таким чином, фітосанітарний сертифікат оформлюється державним фітосанітарним інспектором за результатами проведення інспектування, огляду, фітосанітарної експертизи деревини, які проводилися не раніше ніж за 14 діб до переміщення деревини через митний кордон України.

Фітосанітарні сертифікати щодо деревини заповнюються відповідно до Міжнародного стандарту фітосанітарних заходів № 12 “Фітосанітарні сертифікати” [32] та повинні містити інформацію, що дозволяє чітко ідентифікувати вантаж з деревиною, на який видано такий сертифікат.

У нашому випадку, фітосанітарний сертифікат на деревину, що експортується з України до Словаччини було видано 26 лютого 2021 року

Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у місті Ужгороді на об'єкт, зазначений у графі 8 фітосанітарного сертифікату (дод. Д) - пиломатеріали обрізні з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*) – needle saw timber cut (*Picea abies*, *Abies alba*), а саме - на партію в кількості 37,25 м³.

Таким чином, право на експорт певної партії лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів має суб'єкт підприємницької діяльності, що отримав сертифікат про походження на відповідну партію лісо- або пиломатеріалів, який у нашому випадку (серія ЗК за номером 783535- дод. Г) був виданий державним підприємством «Воловецьке лісове господарство» 26 лютого 2021 року при експорті пиломатеріалів обрізних з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*) коду УКТЗЕД 4407129000 загальною кількістю 37 м³, 1-4 сортів, геометричних розмірів 20-200х30-200х 4000-6000мм.

Випуск у митний режим експорту лісо- та пиломатеріалів здійснюється митним органом на підставі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій, отриманих від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, з використанням механізму «єдиного вікна» відповідно до Митного кодексу України [33]. У нашому випадку, фітосанітарний сертифікат на деревину, що вивозиться з України до Словаччини було видано 26 лютого 2021 року Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у місті Ужгороді на партію пиломатеріалів обрізних в кількості 37,25 м³ з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*) – Needle saw timber cut (*Picea abies*, *Abies alba*) – дод. Д.

3.2. Електронне декларування деревини в режимі експорту

Декларування експорту деревини митним органам відбувається на загальних засадах та відповідно до діючого законодавства України. Розглянемо основні правила та аспекти декларування товарів.

Експорт є митним режимом, при якому товари вивозяться за межі митної території України без зобов'язання про їх зворотній ввіз на митну територію України [33]. При експорті деревина звільняється від податків та вивізних мит [34]. Вивіз деревини за межі митної території України в режимі експорту передбачає подання митному органу документів, які засвідчують підстави й умови вивозу деревини за межі митної території України і дотримання експортером вимог, передбачених законом.

Основним документом, на базі якого здійснюється декларування деревини, як і інших товарів та вантажів, є митна декларація [35], оформлення якої є обов'язковою умовою допуску вантажів до здійснення митних формальностей.

Митне оформлення переміщення через митний кордон України деревини здійснювалося із застосуванням уніфікованого документа МД-2 (МД № UA305000/2021/010135 від 27.02.2021 р. (дод. А). При заповненні даної митної декларації декларант керувався Порядком заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа [36].

У першому підрозділі зазначається 2-значний літерний код «ЕК» напрямку переміщення товарів згідно з класифікатором типів декларацій [37] – вивезення.

У другому та третьому підрозділах згідно з класифікаторами митних режимів і типів декларацій відповідно зазначаються коди митного режиму «10» – експорт (остаточне вивезення) та типу декларації «АА» – митна декларація, заповнена у звичайному порядку.

У графі 2 «Відправник/експортер» зазначено відомості про відправника - сторону зовнішньоекономічного договору (контракту).

ФОП Танчак Михайло Станіславович (у правому верхньому куті обліковий номер – 2186109576), зареєстрований за адресою 89022, Закарпатська обл., с. Костринська Розтока, б. 318^б, Україна.

У першому підрозділі графі 3 «Форми» зазначено порядковий номер комплексу, у другому – загальна кількість комплектів форм МД-2, МД-3: «1/0»

(один комплект форми МД-2).

Графа 4 «Відвантажувальні специфікації» заповнюється завжди. Було використано одне доповнення форми МД-6, специфікація форми МД-8 не використовувалася «1/0».

В графі 5 «Всього товарів» зазначено загальну кількість задекларованих у МД товарів – «1» - оскільки один товар задекларований – пиломатеріали за кодом УКТЗЕД 4407129000.

У графі 6 «Всього місць» зазначено вантажні місця задекларованих товарів відповідно до товаросупровідних документів – «14», оскільки лісоматеріали переміщуються у 14 пакетах.

У графі 7 «Довідковий номер» зазначено порядковий номер МД – «Декларація №010135».

У графу 8 «Одержувач» занесено відомості про одержувача товарів: «Button Solutions S.A. Derech Laskov 1, Ashdod, Kosice, Slovakia».

В графу 9 «Особа, відповідальна за фінансове врегулювання» занесено відомості про ФОП Танчак Михайло Станіславовича (ід.код 2155109576), зареєстрованого за адресою 89022, Закарпатська обл., с. Костринська Розтока, б.318б, Україна, який має обліковий номер UA02186109576.

В графі 11 «Торговельна країна / Країна виробництва» зазначається літерний код альфа-2 відповідно до класифікації країн світу країни місцезнаходження особи, відомості про яку зазначені в графі 8 МД, а якщо в графі 8 зазначені відомості про двох осіб (у графі та в доповненні до МД з посиланням на графу 8), то про особу, відомості про яку наведені в доповненні до МД, з посиланням на графу 8 – «SK» – Словаччина.

У графі 14 «Декларант/Представник» наведено реквізити про декларанта: ФОП Левко Тарас Іванович, адреса реєстрації: 89034, Закарпатська обл., м. Мукачево, вул. Фадєєва, буд.12, Україна, обліковий номер UA02186109576.

У графі 17 «Країна призначення». У графі відповідно до класифікації країн світу наводиться українською мовою коротка назва країни призначення або останньої відомої на час подання МД країни призначення – Словаччина.

Графа 17а «Код країни призначення». У графі зазначається літерний код альфа-2 відповідно до класифікації країн світу країни, назва якої зазначена в графі 17 – «SK».

В графі 18 «Ідентифікація і країна реєстрації транспортного засобу при відправленні/прибутті» зазначено відомості про транспортний засіб, на якому була здійснена доставка товару у митницю оформлення – номери машини та причепа, а саме: BN9728CA/BN4732XP.

У графу 19 «Контейнер» внесено 0, оскільки товар прямує не в контейнері.

У першому підрозділі графи 20 «Умови поставки» зазначено скорочене літерне найменування умов поставки «FCA» згідно з Класифікатором умов поставки [38], у другому підрозділі графи – літерний код країни експорту «UA» відповідно до Класифікації держав світу країни [39] та відповідна назва пункту приймання – м. Ужгород.

У графу 21 «Ідентифікація і країна реєстрації активного транспортного засобу на кордоні» внесено відомості про транспортний засіб - — номери машини та причепа, а саме: BN9728CA/BN4732XP.

У лівому підрозділі графи 22 «Валюта та загальна сума за рахунком» зазначено відповідно до Класифікації валют літерний код валюти, у якій складено рахунок-фактура (інвойс) – EUR [40], а у правому підрозділі графи – У правому підрозділі графи зазначається сума фактурних вартостей задекларованих товарів у валюті, код якої зазначений у лівому підрозділі графи – 2635,53 євро.

У графі 23 «Курс валюти» зазначено офіційний курс гривні до долара, установленому Національним банком України на дату прийняття митним органом декларації до оформлення – 34,1459.

У лівому підрозділі графи 24 «Характер угоди» зазначено «11» – код характеру контракту згідно з Класифікатором характерів угод [37] - операції, що полягають у переданні або передбачуваному переданні права власності між резидентом та нерезидентом за фінансову чи іншу компенсацію, при цьому

купівля/продаж відбуваються без посередництва комісіонера або консигнатора.

У лівий підрозділ графи 25 «Вид транспорту на кордоні» внесено «30» - код автомобільного виду транспорту згідно з Класифікатором видів транспорту [37].

У лівому підрозділі графи 26 «Вид транспорту в межах країни» також зазначено «30» – код автомобільного транспорту згідно з Класифікатором видів транспорту.

Графа 28 «Фінансові та банківські відомості». Графа заповнюється у разі здійснення грошових розрахунків за товар. У графі наводяться відповідно до умов зовнішньоекономічного договору (контракту) окремими рядками відомості про уповноважені банки особи, яка здійснює розрахунки за зовнішньоекономічним договором (контрактом):

1. UA 9806443
2. АТ «ТАСКОМБАНК
3. МФО 339500.

У графу 29 «Митний орган виїзду/в'їзду» внесено назву та код митного органу, через який товар вивозиться за межі митної території України: «Закарпатська митниця» [41].

У графу 31 «Вантажні місця та опис товарів – Маркування та кількість – Номери контейнерів – Кількість та розпізнавальні особливості» було занесено відомості про товар, його маркування та кількість, а саме:

1. Піломатеріали обрізні з ялини (Picea Abies), ялиці (Abies alba) 1-4 сорт: розмір 30-150x50-150x4000-6000мм
2. Місць: 14 BE
3. № контейнерів : 0/0

Таким чином, зрозуміло, що дані піломатеріали прямують не в контейнері, постачаються зв'язкою (14 зв'язок) - згрупованими разом шляхом зв'язування, про це свідчить кодове зазначення місць BE [37].

У графі 32 «Товар №» У графі проставляється порядковий номер товару, що декларується в графі 31 МД – «1».

В графі 33 «Код товару» зазначено «4407129000», а у п'ятому підрозділі графі – «0», оскільки товар не підлягає експортному контролю.

У графі 34 «Код країни походження» зазначено «UA» – Україна – код країни походження товару відповідно до Класифікації держав світу [39], описаного в графі 31 МД та класифікованого згідно з УКТ ЗЕД у графі 33 МД.

У графі 35 «Вага брутто (кг)» зазначено «24700 кг» – вага брутто товару, описаного в графі 31 МД.

У графі 37 «Процедура» зазначено 6-значний код процедури відповідно до Класифікатора процедур переміщення товару:

- перші дві цифри — код митного режиму, «10» — випуск у вільний обіг;
- наступні дві цифри – код попереднього митного режиму, «00» – невідомий;

ZZ - літерний код особливості переміщення товарів, згідно з класифікатором особливостей переміщення товарів через митний кордон України

- останні дві цифри – особливість переміщення товару, «00» – інше.

В графі 38 «Вага нетто (кг)» зазначено – «24500 кг» – вага нетто деревини, що переміщується.

Щодо графі 41 «Додаткові одиниці виміру» , то якщо для зазначеного в графі 33 МД коду товарної підкатегорії УКТ ЗЕД передбачено додаткову одиницю виміру, то в графі зазначаються код цієї одиниці виміру відповідно до класифікатора одиниць вимірювання та обліку, що використовуються у процесі оформлення митних декларацій, через знак «/» – кількість товару в цій одиниці виміру. У нашому випадку зазначено 113/34.2276, що означає , що додатковою одиницею виміру є метр кубічний і загальна кількість товару у цих одиницях – 34,2276м³.

У графу 42 «Ціна товару» з точністю до чотирьох знаків у дробовій частині наводиться фактурна вартість товару у валюті, в якій складені рахунки або інші документи, що визначають вартість товару – 2653,53 євро.

У графі 44 «Додаткова інформація / Подані документи / Сертифікати і дозволи» зазначено документи, та їх коди згідно з Класифікатором документів і реквізити документів [37] (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Документи, що були надані для оформлення МД UA305000/2021/010135

Код документу	Номер документа	Дата документа	Примітка
1	2	3	4
730	2702/2-1	27/02/2021	Міжнародна автомобільна накладна (CMR)
380	2702/2	27/02/2021	Інвойс
4104	22/05	22/05/2019	Зовнішньоекономічний договір (контракт)
5220	ЗК.783636	26/02/2021	Сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій (обласні управління лісового та мисливського господарства)
0851	78/02-025/ВА-432258	26/02/2021	Фітосанітарний сертифікат, який видається країною-експортером
4207	24/02-31	24/02/2021	Договір про надання послуг митного брокера

У графі 46 «Статистична вартість» зазначено митну вартість товару в тисячах гривень: 89.99254 тис.грн.

Дана митна декларація була оформлена за 20 хв, оскільки в графі D/J «Відмітки митного органу відправлення призначення» уповноваженим інспектором були проставлені номери його особистих печаток про прийом МД під митний контроль ПМК 24 від 27/02/2021 р. та про закриття МД ОНП 24 від 27/02/2021 р. та зазначено час початку 19:58 та закінчення – 20:18.

Графа 54 «Місце та дата». У графі зазначаються дані про місцезнаходження особи, відомості про яку зазначені в графі 14 МД, та фізичну особу, яка безпосередньо склала МД: прізвище, ініціали (Дуфинець К.О.), реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта та особистий підпис.

У цій графі також наводиться у міжнародному форматі (з урахуванням коду країни та населеного пункту або мережі оператора мобільного зв'язку) номер телефону особи, яка склала МД, та електронна адреса, що використовується для передавання електронних МД та інших електронних документів митним органам і отримання від митних органів зворотної інформації.

3.3. Аналіз здійснення митних формальностей при експорті деревини за електронною МД

Митні формальності при експорті деревини - це сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами, а також автоматизованою системою митного оформлення з метою дотримання вимог законодавства України з питань митної справи – стаття 4 МКУ [33].

Митні формальності при експорті деревини здійснюються відповідно до Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням МД на бланку ЄАД, затвердженого наказом Міністерства фінансів України 30.05.2012 № 631 [43].

Відповідно до вищенаведеного наказу, для здійснення митного оформлення деревини декларант подає МД (в нашому випадку – МД UA305000/2021/010135 – дод. А), заповнену згідно з митним режимом експорту, рахунок, який визначає вартість товару – в нашому випадку Інвойс 2702/2 від 27.02.2021 – дод. В.

Далі, за допомогою програмного забезпечення інформаційного термінала були здійсненні такі основні функції як перевірка носія електронної інформації на наявність вірусів; вибір необхідного файла з носія електронної інформації; формато-логічний контроль ЕК МД та ЕК ДМВ та відображення списку помилок на екрані монітора; передавання ЕК МД та ЕК ДМВ до АСМО для здійснення в установленому порядку митних формальностей та інші.

При здійсненні митного оформлення МД виконуються такі митні формальності (оглянемо їх поетапно):

1. Перевірка дотримання строків подання МД (у випадках, визначених законодавством) – *в нашому випадку строки були дотримані.*

2. Контроль співставлення (автоматизоване порівняння) даних, які містяться в ЕК МД (ЕМД), та інших документів, поданих для митного оформлення, зокрема:

- співставлення реквізитів уповноваженого банку, зазначеного у графі 28 МД, з даними, що містяться в переліку вповноважених банків України в ЄАІС митних органів України;

- співставлення курсу валюти України до іноземної валюти, зазначеного у графі 23 МД, з офіційним курсом валюти України до іноземної валюти, у якій складені рахунки та відомості про яку зазначено в лівому підрозділі графі 22 МД, на день подання МД до оформлення – *в нашому випадку спостерігалася відповідність і курс євро становив 34,1459 грн за 1 євро;*

- перевірка наявності діючих санкцій, застосованих до українського суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності та/або іноземного суб'єкта господарської діяльності згідно із Законами України та/або міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України – *перевірка підтвердила їх відсутність;*

- співставлення з картками відмови та МД, в оформленні яких відмовлено – *не було знайдено відмов;*

- співставлення відомостей, що підтверджують дотримання встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення товарів через митний кордон України, з інформацією, що міститься в уніфікованих електронних дозвільних документах, що надходять з інших державних органів – *щодо деревини є заборони, однак вони стосуються окремих порід деревини, зокрема цінних та рідкісних порід дерев таких як акація, берека, вишня, груша, горіх, каштан, тис ягідний, черешня, явір, ялівець. У нашому випадку, пиломатеріали,*

що вивозилися були виготовлені з деревини ялини і ялиці, які не відносяться до цінних та рідкісних порід дерев з наведеного переліку;

- співставлення відомостей про нарахування митних та інших платежів, а також про застосування заходів гарантування їх сплати – у нашому випадку платежі не нараховувалися і, відповідно, не сплачувалися;

- співставлення з інформацією, що надходить з митних та правоохоронних органів іноземних держав – такої інформації не виявлено.

3. Контроль із застосуванням системи управління ризиками [44], в тому числі оцінка ризику за МД шляхом аналізу ЕК МД та ЕК ДМВ (ЕМД та ЕДМВ) за допомогою АСАУР.

При здійсненні митних оформлень лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів у режимі експорту наявний ризик недостовірного декларування з використанням кодів прикриття з метою незаконного вивезення за межі митної території України. Що пояснюється тим, що статтею 21 Закону України від 08 вересня 2005 року N 2860-IV «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» [1] тимчасово, строком на 10 років, забороняється вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених товарної позиції 4403 УКТ ЗЕД.

Тому, може здійснюватися декларування деревини товарних позицій 4403 УКТЗЕД під виглядом інших товарів у товарних позиціях 4401, 4404, 4407, тобто заборонена до вивезення деревина може переміщуватися під виглядом незабороненої до вивезення, також може здійснюватися декларування деревини товарної позиції УКТЗЕД 4407 під виглядом інших товарів у товарних позиціях 4409, 4418, 4421, 9406, тобто є ризик - вивезення лісоматеріалів та пиломатеріалів, на які встановлено обмеження щодо переміщення через митний кордон України без відповідного на те дозволу.

Для посилення контролю за переміщенням деревини і унеможливлення обходу заборон митні органи можуть вимагати подати на додаток до основного документа (*сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з*

них пиломатеріалів для експортних операцій), який супроводжує кожну партію лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для експортних операцій ще й такі документи:

- акт обстеження (або завантаження) партії лісоматеріалів (із зазначенням номера транспортного засобу, вагону, контейнеру та т.п.), який підписують особи, визначені наказом підприємства (експортера);
- висновок лісотоварознавчого (товарознавчого) дослідження партії лісоматеріалів із зазначенням якості деревини (сортність та ДСТУ);
- лісорубний квиток із зазначенням якості деревини;
- специфікація-накладна (або фактура) на партію товару;
- фотографії товару та транспортного засобу.

Водночас, у нашому випадку при експорті пиломатеріалів обрізних з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*), до митного оформлення були надані тільки *Сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для експортних операцій (дод. Г) та фітосанітарний сертифікат (дод. Д).*

У нашому випадку сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів серії ЗК за номером 783535 (дод. Г) був виданий державним підприємством «Воловецьке лісове господарство» 26 лютого 2021 року. Зокрема у графі 5 сертифікату зазначено такі відомості щодо партії лісопродукції, що експортується – назва, порода, сорт, геометричні розміри, кількість та код УКТЗЕД, а саме: пиломатеріали обрізні з ялини та ялиці 1-4 сортів загальною кількістю 37 м³, з геометричними розмірами 20-200x30-200 x4000-6000мм, код УКТЗЕД - 4407129000.

Фітосанітарний сертифікат на деревину, що вивозилася з України до Словаччини було видано 26 лютого 2021 року Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у місті Ужгороді на об'єкт, зазначений у графі 8 фітосанітарного сертифікату (дод. Д) - пиломатеріали обрізні з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*) – needle saw timber cut (*Picea abies*, *Abies alba*), а саме - на партію в кількості 37,25 м³.

4. Перевірка правильності класифікації деревини. Згідно з УКТ ЗЕД визначальною ознакою класифікації деревини у товарних позиціях 4401 та 4403 є стан деревини та вигляд, в якому її представляють. Однозначна класифікація лісоматеріалів можлива при встановленні, крім інших ідентифікаційних характеристик, назви породи, розміри, призначення та якості деревини – *перевіркою були встановлені назва породи деревини - ялина (Picea Abies) та ялиця (Abies alba), розміри - 20-200x30-200 x4000-6000мм, призначення - пиломатеріали та якість деревини, в результаті чого підтверджено код УКТЗЕД 4407129000.*

5. Перевірка дотримання встановлених до задекларованих товарів заходів нетарифного регулювання (відсутність визначених законодавством заборон щодо переміщення або поміщення у відповідний митний режим задекларованих товарів; наявність відповідних документів, наявність в МД відомостей про відповідні документи або відомостей про відмітки у товаросупровідних документах) – *перевіркою встановлено відсутність таких заборон, пиломатеріали, що вивозяться не виготовлені з цінних та рідкісних порід деревини, які заборонено вивозити, водночас, ті дозвільні документи, які вимагаються надати при вивезенні деревини в обов'язковому порядку, зокрема це стосується сертифікату про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для експортних операцій, були надані до митного оформлення – дод. Г.*

6. Проведення митного огляду деревини, що вивозиться. Митний огляд задекларованої деревини може здійснюватися загальному у порядку. За результатами проведення митного огляду у випадках, встановлених законодавством України з питань державної митної справи, складається Акт огляду установленної форми [45]. *У нашому випадку митного огляду не проводилося.*

7. Завершення митних формальностей за митною декларацією.

Під час завершення митного оформлення посадовими особами митного органу виконуються такі митні формальності:

1. Перевірка відомостей про виконання митних формальностей, сформованих за результатами оцінки ризику за МД із застосуванням системи управління ризиками, в тому числі за допомогою АСАУР. *Система управління ризиками в нашому випадку не спрацьовувала, додаткові види контролю не здійснювалися, також товар, а саме пиломатеріали з ялини (Picea Abies) та ялиці (Abies alba) не надсилалися на експертизу до митної лабораторії.*

2. Перевірка правильності нарахування митних та інших платежів, правильності заповнення граф 47 та В митної декларації, контроль і облік векселів – *у нашому випадку нарахування і сплати митних платежів не було, оскільки не передбачено для деревини.*

3. Нархування плати за виконання митних формальностей поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для них (у разі здійснення такого оформлення), доповнення записів у графах 47 та В МД, унесення відомостей до ЕК МД (ЕМД) – *у нашому випадку все було здійснено у робочий час, тому таких нарахувань не виконувалося.*

На етапі завершення митного оформлення пиломатеріалів з ялини (Picea Abies) та ялиці (Abies alba) у МД (дод. А) у графі D/J було проставлено відбиток особистої номерної печатки посадової особи митного органу, яка завершила митне оформлення - ОНП 24 від 27/02/2021 р. та зазначено час закінчення – о 20 год 18 хв.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Відповідно до УКТЗЕД деревину класифікують у розділі IX «Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля; корок та вироби з нього; вироби із соломи, альфи та інших матеріалів для плетіння; кошикові та інші плетені вироби», групі 44 «Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля», у товарних позиціях 4401, 4403, 4404, 4405, 4407 і 4408.

У 2020 році світовий ринок деревини становив біля 68 млрд дол. США. Найбільші його частки 56 %, 22 % і 16 % належать відповідно лісоматеріалам обробленим завтовшки більш як 6 мм товарної позиції 4407, лісоматеріалам необробленим товарної позиції 4403 та паливній деревині товарної позиції 4401. У 2020 році Україна не експортувала деревину товарної позиції 4403, що пояснюється забороною експорту таких лісоматеріалів з України відповідно до чинного законодавства, тоді як у рейтингу експортерів деревини товарної позиції 4401 Україна займала 25 місце (поставки на суму 101,3 млн дол.США), а деревини товарної позиції 4407 - 17 місце (514,4 млн дол. США), покриваючи 1,4 % потреб ринку даного товару.

Україна забезпечує своєю деревиною 5,8% світового ринку листів та лісоматеріалів товщиною до 6 мм. При цьому, Україна володіє тільки 1,4 % ринку оброблених лісоматеріалів товщиною більше 6 мм, хоча і здійснює поставки деревини товарної позиції 4407 на суму більше ніж 0,5 млрд дол.США.

Аналіз структури експорту з України деревини товарної позиції 4407 дозволив виявити, що Україна постачає на світовий ринок лісоматеріали завтовшки більше 6 мм, виготовлені з сосни (*Pinus* spp.), дуба (*Quercus* spp.), ялиці (*Abies* spp.) та ялини (*Picea* spp.), ясеня (*Fraxinus* spp.), бука (*Fagus* spp.), клена (*Acer* spp.), берези (*Betula* spp.), тополі та осики (*Populus* spp.), деревини інших хвойних порід, інших тропічних порід та взагалі з деревини інших порід.

Встановлено, що у 2020 році поставки дубових лісоматеріалів впали до

87,6 млн дол.США, а на світовий ринок з України почали вивозитися лісоматеріали з сосни (157,6 млн дол.США) та з ялиці і ялини (44,2 млн дол.США), які з 2001 року по 2019 рік на світовий ринок з України не постачалися зовсім.

Встановлено, що з 01.01.2020 по 01.11.2021 серед лісокористувачів, яким було видано найбільше сертифікатів про походження з метою експорту пиломатеріалів, знаходяться ДП «Брустурянське мисливське господарство», ДП «Овруцький спецлісгосп», ДП «Овруцьке лісове господарство», ДП «Вигодський лісгосп», ДП «Словечанське лісове господарство», ДП «Тетерівське лісове господарство», ДП «Берегометське лісомисливське господарство», ДП «Сарненський лісгосп», ДП «Костопільське лісове господарство» та інші. Ці сертифікати видавалися на експорт пиломатеріалів, виготовлених з хвойних порід дерев (91,0%) та листяних порід (твердолистяних – 83 % та м'яколистяних – 0,68%). За породою деревини переважна більшість цих пиломатеріалів була виготовлена з сосни (76,8%), ялини (13,1%), дуба (4,1%), ясена (1,85%), бука (1,67%), ялиці (1,01%) та клена (0,06%).

Тарифне регулювання щодо деревини, яка вивозиться з України, відсутнє, водночас стосовно неї застосовуються заходи нетарифного регулювання, такі як заборона експорту лісоматеріалів та пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, необхідність надання документального підтвердження походження лісо- та пиломатеріалів, а саме – надання сертифікату про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій і фітосанітарний контроль.

При вивезенні деревини з України митні органи здійснюють необхідні митні формальності, під час яких контролюється правильність визначення коду УКТЗЕД щодо деревини товарних позицій 4401, 4403, 4404, 4405, 4407 і 4408, відбувається звірка з переліком товарів, експорт яких з України заборонений повністю (стосується лісо- та пиломатеріалів цінних та рідкісних

порід дерев, таких як акація, береза, вишня, груша, горіх, каштан, тис ягідний, черешня, явір, ялівець) або тимчасово (стосується лісоматеріалів необроблених тов. позиції 4403). Крім того, контролюється подання обов'язкових супроводжуючих деревину документів, таких як фітосанітарний сертифікат (phytosanitary certificate) та сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для експортних операцій, а також сертифікату на вміст радіоактивних речовин (для деревини з території радіоактивного забруднення).

Щодо лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів товарних позицій УКТЗЕД 4401, 4404 та 4407 існує посилений контроль за митним оформленням їх експорту. Для унеможливлення обходу заборон щодо експорту деревини можуть контролюватися також додаткові документи такі як акт обстеження/ завантаження партії лісоматеріалів, висновок лісотоварознавчого дослідження партії лісоматеріалів, лісорубний квиток, специфікація-накладна (або фактура) на партію деревини та фотографії деревини і транспортного засобу, яким вона переміщується.

Об'єктом дослідження в роботі виступила деревина, що заявлялася до митного оформлення в митному режимі експорт в Закарпатській митниці Держмитслужби України (МД (ЕК 10 АА) №UA UA305000/2021/010135 від 27.02.2021 р.) - пиломатеріали обрізні з ялини (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*) виробництва ДП «Воловецьке лісове господарство» (Україна). Пиломатеріал був задекларований під кодом УКТЗЕД 4407 12 90 00.

Під час ідентифікаційної експертизи запропоновано як критерії ідентифікації деревини враховувати її зовнішній вигляд, найменування, виробника/лісокористувача/експортера в Україні, призначення, вид обробки, товщину матеріалів. Крім того, для окремих лісоматеріалів, відповідно до УКТЗЕД можуть застосовуватися і додаткові критерії ідентифікації (група порід дерев (хвойних, тропічних та інших порід), безпосередньо порода дерев (сосна (*Pinus spp.*), ялиця (*Abies spp.*) та ялина (*Picea spp.*) і інші) і додаткові види обробки деревини.

При проведенні ідентифікаційної експертизи деревини було встановлено, що всі досліджувані зразки пиломатеріалів відповідають даним, вказаним у товаросупровідних документах, та виготовлені з хвойних порід деревини ялини і ялиці. З урахуванням Пояснень до УКТЗЕД встановлено, що досліджувані зразки відповідають коду УКТЗЕД 4407 12 90 00.

При переміщенні деревини через митний кордон України передбачається проведення сукупності митних формальностей, до яких, у нашому випадку, входили перевірка посадовою особою Закарпатської митниці ДМСУ підготовленого декларантом необхідного для митного оформлення пакету документів (у т.ч. сертифікату про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для експортних операцій, фітосанітарного сертифікату), звірка з переліком товарів, експорт яких з України заборонений, контроль правильності визначення коду УКТЗЕД та інших митних формальностей, які були виконані у повному обсязі.

Пропозиції:

- уряду України, зважаючи на загальносвітові тенденції розвитку ринку деревини та враховуючи, що Україна є державою з дефіцитом лісових ресурсів, варто сприяти розвитку ринку деревообробної промисловості;
- СЛЕД ДМСУ використовувати в роботі при проведенні експертизи в митних цілях запропоновані критерії ідентифікації деревини такі як зовнішній вигляд (лісоматеріали в природному стані, лісоматеріали грубої обробки, лісоматеріали оброблені), найменування, виробника/лісокористувача/експортера в Україні, призначення (паливна чи ні деревина), вид обробки (необроблена, грубої обробки, оброблена), товщину матеріалів (до 6 мм, більше 6 мм).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів : Закон України від 8 вересня 2005 року № 2860-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2860-15#Text>
2. Дуфинець К. Ідентифікаційна експертиза деревини // Митна справа: практичний аспект. – 2021. – С. 44-50.
3. Подкоритов В.І. Посібник із вимірювання та оцінки якості деревини в круглому вигляді. К. – 2015. – 114 с. URL : http://www.trostles.com.ua/wp-content/uploads/2017/01/Posibnyk_vymiryuvannya-ta-otsinka-yakosti-derevyny_16092015.pdf
4. Зелена книга «Регулювання ринку деревини». URL : <https://eu4business.org.ua/useful-materials/green-paper-regulation-of-the-timber-market/>
5. Галько С., Осієвська В. Класифікація товарів як інструмент транспарентності міжнародної торгівлі // Товари і ринки. – 2016. –1 (21). –С.32. –48.
6. ITC. Trade map. List of imported products for the selected product: 44 Wood and articles of wood; wood charcoal. URL : https://www.trademap.org/Product_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c44%7c%7c%7c4%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1
7. ITC. Trade map. List of products exported by Ukraine detailed products in the following category: 44 Wood and articles of wood; wood charcoal. URL : https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c804%7c%7c%7c%7c44%7c%7c%7c4%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1
8. Кушніренко О.М., Зарудна О.С. Удосконалення ринку продукції деревообробної промисловості України // Інфраструктура ринку. – 2017.-№ 12.

– С. 55-61, 2017

9. Марчук Ю. Стан ринку лісоматеріалів в Україні та його регулювання. 2018. URL : <https://tlu.kiev.ua/pro-nas/novini-zakhodi/novina/article/jurii-marchuk-situacija-na-rinkakh-derevini-v-ukrajini-v-jevropi-i-v-sviti-zminilasja-bo-zmini-klimatu.html>

10. Марчук Ю. Аналітичний звіт про стан лісових ринків в Україні та їх регулювання – рекомендації по удосконаленню регулювання. 2019. URL : https://apd-ukraine.de/images/2019/Agrarpolitische_Berichte/Forst_Marchuk/APD_FPB_Marchuk_UKR_final.pdf

11. Ринок деревини потребує врегулювання. 20.04.2021. URL : <https://uafm.com.ua/rynok-derevyny-potrebuye-vregulyuvannya/>

12. Про деякі заходи щодо збереження лісів та раціонального використання лісових ресурсів: указ Президента України від 9 липня 2019 року № 511/2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/511/2019#Text>

13. Про затвердження Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності : наказ Держмитслужби України від 14.07.2020 №256. URL : <https://customs.gov.ua/documents/pro-zatverdzhennia-poiasnien-do-ukrayinskoyi-klasifikatsiyi-tovariv-zovnishnoekonomichnoyi-diialnosti-142>

14. Підходи щодо класифікації товару «двосторонні балки (бруси)» : лист ДФСУ від 24.10.2017 № Б/н

15. Галько С.В., Венгель П.Ф. УКТЗЕД: майбутні оновлення у зв'язку з набуттям чинності ГС 2022. URL : <https://knute.edu.ua/file/MjIxNw==/d6c110d092f44154d6c48eb9a5122a57.pdf>

16. HS Nomenclature 2022 edition. URL : <http://www.wcoomd.org/en/topics/nomenclature/instrument-and-tools/hs-nomenclature-2022-edition/hs-nomenclature-2022-edition.aspx>

17. Про затвердження переліку товарів, вивезення (пересилання) яких громадянами за межі митної території України не допускається : постанова Кабінету Міністрів України від 28.05.2012 № 468. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468-2012-%D0%BF#n12>

18. Деякі питання реалізації Закону України «Про карантин рослин»: постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2019 № 1177. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1177-2019-%D0%BF#Text>

19. Про карантин рослин : Закон України від 30.06.1993 № 3348-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text>

20. Про організацію виконання постанов Верховної Ради Української РСР про порядок введення в дію законів Української РСР «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» та «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи»: постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.1991 № 106. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106%D0%B0-91-%D0%BF/print>

21. Про посилення контролю: лист ДФСУ від 30.10.2018 р. № 33676/7/99-99-19-03-01-17

22. ДСТУ EN 1309-1-2001 Лісоматеріали круглі та пиляні. Метод вимірювання розмірів. Частина 1. Піломатеріали (EN 1309-1:1997, IDT). Київ: Держстандарт України, 2002. –4 с.

23. ДСТУ 4845:2007 Піломатеріали. Класифікація. – К.: Держспоживстандарт України, 2009. – 4 с.

24. Древесные породы и основные пороки древесины. Иллюстрированное справочное пособие для работников таможенной службы. URL : https://wwf.ru/upload/iblock/73e/opred_final_web_version.pdf

25. Аналітичний звіт по виданих сертифікатах про походження деревини. URL : <https://stat.ukrforest.com/pages/certificate>

26. ДСТУ 2148-93 Пілопродукція. Терміни та визначення. Київ: Держстандарт України, 1993. –35 с.

27. ДСТУ EN 844-3:2004 Лісоматеріали круглі та пиломатеріали. Терміни та визначення понять. Частина 3. Загальні поняття щодо пиломатеріалів (EN 844-3:1995, IDT). Київ: Держспоживстандарт України, 2005. –16 с.

28. ДСТУ ISO/IEC 17025:2017 Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій (ISO/IEC 17025:2017, IDT). Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2017. – 28 с.

29. Гніздилов А. М. Нетарифне регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності: методи та інструменти / А. М. Гніздилов // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Державне управління. - 2010. - № 1. - С. 35-42.

30. Галько С. В., Терещенко С.С. Трансформація міжнародно-правових стандартів митних процедур / Галько С. В., Терещенко С.С. // Підприємництво, торгівля, маркетинг: стратегії, технології та інновації : Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, КНТЕУ, Київ, 29 травня 2019 р. – С.53-55.

31. Сучасні технології в системі митного регулювання: монографія / Пасічник А. М., Галько С. В. та ін. за ред. А .М. Пасічника. – Дніпропетровск: Академія митної справи України, 2013. – 158с.

32. Міжнародний стандарт фітосанітарних заходів № 12 “Фітосанітарні сертифікати”. URL : <http://www.fitolab.volyn.ua/images/mcfz12.pdf>

33. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

34. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20210423#Text>

35. Мазаракі А.А. та ін. Експертиза та митне оформлення товарів : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти / А.А. Мазаракі, Н.В. Мережко, Н.В. Калуга, Т.М. Коломієць, Т.А. Караваєв, В.В. Осієвська, С.В. Галько ; за ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – 368 с.

36. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа: наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 651. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12>

37. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій: наказ Міністерства фінансів України від 20.09.2012 № 1011. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1011201-12#Text>.

38. Інкотермс 2020. Правила МТП з використання термінів для внутрішньої та міжнародної торгівлі. ICC Publication. – 2019. – 392 с.

39. Про затвердження Переліку кодів країн світу для статистичних цілей : наказ Державної служби статистики України від 08.01.2020 № 32 . URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0032832-20#Text>

40. Про затвердження Класифікації валют: наказ Державного комітету статистики України № 528 від 22.12.2010. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0528832-10#Text>

41. Про затвердження Класифікатора Державної митної служби України, її територіальних органів та їх структурних підрозділів: наказ Міністерства фінансів України 26.11.2019 № 495. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0495201-19#Text>

42. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) : наказ Міністерства економіки та з питань Європейської інтеграції України від 06.09.2001 №201. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01>

43. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 №631. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12>.

44. Терещенко С.С., Галько С.В. Управління ризиками під час митного контролю товарів // Товари і ринки. – 2011. – № 1. – С. 43-49.

45. Мережко Н.В. Митна справа : підручник / Н.В. Мережко, П.В. Пашко, О.В. Рождественський; за ред. П.В. Пашка. – Київ : КНТЕУ, 2016. – 572 с.

Додаток А

УКРАЇНА		Зворотний бік ВМД Е/1	
Електронна копія ВМД		1. ДЕКЛАРАЦІЯ	ЕК 10 АА
2. Відправник/Експортер	/2186109576	3. Форми	4. Відв. специфікації
ФОП Танчак Михайло Станіславович 2186109576 89022, Закарпатська обл., с. Костринська Розтока, б. 3186, Україна		1	1
		5. Всього т-ів	6. Всього місць
		1	14
UA02186109576		7. Довідковий номер	
8. Одержувач	SK/	9. Особа відповідальна за фінансове врегулювання	
Button Solutions S.A. Derech Laskov 1, Ashdod, Kosice, Slovakia		ФОП Танчак Михайло Станкович 89022, Закарпатська обл., с. Костринська Розтока, б. 118а, Україна	
000/0000/000000		UA02186109576	
14. Декларант/Представник	/2974008671	10. Країна 1-го призначення	11. Торг. країна/Країна виробн.
ФОП Левко Тарас Іванович UA02186109576 89034, Закарпатська обл., м. Мукачево, вул. Фадеева, буд.12, Україна		SK	
		15. Країна відправлення/експорту	16. Країна походження
		17. Країна призначення	19. Контейнер
UA02974008671		Словаччина	0
18. Ідентифікація і країна реєстрації трансп. засобу при відправленні/прибутті		21. Ідентифікація і країна реєстрації активного трансп. засобу на кордоні	
1 BH9728CA	UA	1 BH9728CA	UA
2 BH4732XP	UA	2 BH4732XP	UA
20. Умови поставки		22. Валюта та загальна сума за рахунком	23. Курс валюти
ФСА UA UA Ужгород		EUR	2635.53
25. Вид транспорту на кордоні	26. Вид транспорту в межах країни	27. Місце навантаження/розвантаження	28. Фінансові та банківські відомості (особа відповідальна за фінансове врегулювання)
30	30		
29. Митний орган виїзду/в'їзду	UA305060	30. Місцезаходження товарів	1. UA 9806443 2. АТ "ТАСКОМБАНК" 3. МФО 339500
Закарпатська митниця 305-006-1-1			
31. Вантажні місця та опис товару	Маркування та кількість - номери контейнерів - опис товару	32. Товар №	33. Код товару
1. 1-Пилонатеріали обрізані з ялини (Picea Abies), ялиці (Abies alba) 1-4 сорт: 30-150х50-150х4000-6000 мм 2. Місць: 14 BE 3. № контейнерів: 0/0 4.		1	4407129000 0
		34. Код країни походження	35. Вага брутто (кг)
		UA	24700
		37. ПРОЦЕДУРА	38. Вага нетто (кг)
		10 00 ZZ 00	24500
44. Додаткова інформація/Подані документи/Сертифікати і дозволу		40. Загальна декларація/попередній документ	
730	2702/2-1	27/02/21	
380	2702/2	27/02/21	
4104	22/05	22/05/19	
5220	3K.783636	26/02/21	
4207	24/02-31	24/02/21	
		41. Додаткова одиниця виміру	42. Ціна товару
		113/34.2276	2635.53
		43. Код МВВ	45. Коригування
		0	
		46. Статистична вартість	89.99254
47. Нарахування платежів		48. Відстрочення платежів	49. Реквізити складу
Вид	Основа нарахування	Ставка	Сума
	Всього		
		В. ПОДРОБИЦІ РОЗРАХУНКІВ	

50. Принципал

21

С. Митний орган відправлення

UA02153711613

51. Передбачувані митні органи (і країна) транзиту					
52. Гарантія не діє для	53. Митний орган (і країна) призначення				

Закінчення дод. А

Д/З. ВІДМІТКИ МИТНОГО ОРГАНУ ВІДПРАВЛЕННЯ/ПРИЗНАЧЕННЯ				54. Місце і дата
№ ПМК	24	Дата ПМК	27/02/21 19:58	Дуфинець К.О.
№ ОНП	24	Дата випуску	27/02/21 20:18	
		Строк доставки(дата):		

Св. № 316870/01/35

Copyright © 2008 PIM (build 1.0)

1 Exemplar für Auftraggeber Exemplar für Absender Exemplar für Empfänger Exemplar für Frachtführer		1 Copy for orderer 2 Copy for sender 3 Copy for consignee 4 Copy for carrier	
CMR №2702/2-1 Internationaler Frachtbrief / International waybill Diese Beförderung unterliegt trotz einer gegenteiligen Abmachung den Bestimmungen des Übereinkommens über den Beförderungsvertrag im internationalen Straßengüterverkehr (CMR). This carriage is subject not with standing any clause to the contrary, to the convention on the contract on the international carriage of goods by road (CMR).			
1 Absender (Name, Anschrift, Land) Sender (name, address, country) ФОП Танчак Михайло Станіславович 89022, Закарпатська обл., с. Костринська Розтока, б. 3186, Україна		16 Frachtführer (Name, Anschrift, Land) Carrier (name, address, country) DP work s.r.o., Button Solutions S.A. Derech Laskov 1, Ashdod, Kosice, Slovakia Словачина	
3 Auslieferungsort des Gutes Place of delivery of the goods Ort/Place Land/country Košice čast Šebastovce 040 17 Словачина		17 Nachfolgender Frachtführer (Name, Adresse, Land) Successive carriers (name, address, country) CMR	
4 Ort und Tag der Übernahme des Gutes Place and date of taking over the goods Ort/Place Land/country Datum/Date Ужгород Україна 27.02.2021		18 Vorbehalte und Bemerkungen der Frachtführer Carrier's reservations and observation	
5 Begleitende Dokumente Attached documents Рахунок фітосертиф.			
6 Kennzeichen u. Nummer Marka and nos	7 Anzahl der Packstücke Number of packages	8 Art der Verpackung Method of packing	9 Bezeichnung des Gutes Nature of the goods
			10 Statistikanummer Statistical number
			11 Bruttogewicht in kg gross weight
			12 Umfang in m³ Volume in m³
14 пакетів Пиломатеріал хвойний обрізний із ялини, ялиці		4407129000	
2200		24700	
34,2276			
13 Anweisung des Absenders (Zoll- und sonstige amtliche Behandlung) Sender's instructions (Customs and other formalities) Розмитнення Nova CS s.r.o., Michalovce		19 Zu zahlen vom: To be paid by: Absender Währung Empfänger Fracht Carriage Charges Ermäßigung Reductions Zuschüsse Suppl. charges Hilfsleistungen other charges Sonstiges Miscellaneous Zu zahlende Gesamtsumme / Total to be paid	
14 Rücksendung Reimbursement		20 Besondere Vereinbarungen Special agreements	
15 Frachtpaymentsanweisung Directions as to freight payment Frei Freight paid Unfrei Freight to be paid			
21 Ausfertigt in Established in Мукачево am 27.02.2021		24 Gut empfangen Goods received Datum Date am on	
22 Unterschrift und Stempel des Absenders Signature and stamp of the sender		23 Unterschrift und Stempel des Empfängers Signature and stamp of the consignee	
25 Angaben zur Einmündung der Entfernung mit Grenzübergängen von bis km		Palettenabsender Art Anzahl Kein Tausch Tausch Euro-Palette Gitterbox-Palette Einfache-Palette	
		Palettenempfänger Art Anzahl Kein Tausch Tausch Euro-Palette Gitterbox-Palette Einfache-Palette	
26 Vertragspartner des Frachtführers ist kein Hilfs- gewerbetreibender im Sinne des Anzuwendenden		Bestätigung des Empfängers/Datum/Unterschrift	
27 Amtliches Kennzeichen KFZ Anhang		Bestätigung des Fahrers/Datum/Unterschrift	
Benutzte Gen.-Nr. ☐ National ☐ Bilateral ☐ EG ☐ CEMT			

*Bei gefährlichen Gütern ist, außer der eventuellen Bescheinigung, auf der letzten Linie der Rubrik anzugeben die Klasse, die Ziffer sowie gegebenenfalls der Buchstabe.
 *In case of dangerous goods mention, besides the possible certification, on the last line of the column the particulars of the class, the number and the letter, if any.

Додаток В

INVOICE № 2702/2

від 27.02.2021 р.

Відправник / код ФОП Танчак Михайло Станіславович 89022, Закарпатська обл., с. Костринська Розтока, б. 3186, Україна	UKRAINE, SWIFT <u>Контракт № 22/05 від 22.05.2019р.</u>
Почепц/Buyer: Button Solutions S.A. Derech Laskov 1, Ashdod, Kosice, Slovakia	Exsped:
Місце призначення: Button Solutions S.A. Derech Laskov 1, Ashdod, Kosice, Slovakia	Місце відправки : Place of dispatch Україна / Ukraine
(The exporter of the products covered by this document (customs authorization No ... (1)) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of Ukraine preferential origin (2), according to rules of origin of the Generalized System of Preferences of the European Union and ... (3).	Умови поставкк : Term of deliveri: FCA Ужгород
Спосіб розрахуку : Paument: Продаж за Євро Previoris payment : EURO	Транспорт: ВН9728СА/ВН4732ХР
Походження товару : Україна Country of origin Ukraine	

Пакети -14, Brutto:24700 кг Netto: 24500 кг

№	Назва товару Description Код товара 4407	Одиниця виміру:	Кіль-кість Quanti-ty	Ціна Unit pr. EURO	Сума Amount EURO
✓	Піломатеріал хвойний обрізний з ялини, ялиці	Метри кубичні	34,2276	77,00	2635,53
✓	50x150x6000мм-3п-214шт=9.63 m ³				
✓	100x100x4000мм- 1п-50шт=2 m ³				
✓	150x150x6000мм- 1п-11шт=1.485 m ³				
✓	150x150x6000мм- 1п-21шт=2.835 m ³				
✓	30x50 x4000мм-2п-300шт=3.6 m ³				
✓	40x50x4000мм-1п 56шт=0.448м ³				
✓	80x80x6000мм 84шт=3,2256 m ³				
✓	80x120x6000мм 40шт=2,304 m ³				
✓	50x100x6000мм 80шт=2,4 m ³				
✓	50x100x6000мм 70шт=2,1 m ³				
✓	100x100x6000мм 70шт=4,2m ³				

Підпис:

Серія ЗК

№ 783636

СЕРТИФІКАТ

про походження лісоматеріалів та виготовлених з них
пиломатеріалів для здійснення експортних операцій

1. Лісокористувач – продавець (найменування, місцезнаходження, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ) Державне підприємство "Лісове господарство", 89100, Закарпатська обл., с.г.т. "Лісове господарство", вул. "Лісова", 1

Код: 783636

2. Характеристика купленої продукції (назва продукції, порода, сорт, геометричні розміри, кількість, код згідно з УКТЗЕД)

сбкКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	C, D	D1b (15-19)x500 см	0.777 м3	4403 23 10 00
сбкКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	C, D	D2a (20-24)x500 см	2.949 м3	4403 23 10 00
сбкКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	C, D	D2b (25-29)x500 см	2.41 м3	4403 23 10 00

(див. продовження на звороті)

3. Експортер (найменування, місцезнаходження, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ - для юридичних осіб, ідентифікаційний номер - для фізичних осіб (за наявності))

"Лісове господарство", 89100, Закарпатська обл., с.г.т. "Лісове господарство", вул. "Лісова", 1

Код: 783636

4. Підстава видачі сертифіката (найменування документа, серія, номер, дата)

ТТН-ліс	ЗКГ №110316	14.09.2020
ТТН-ліс	ЗКГ №110317	14.09.2020
ТТН-ліс	ЗКГ №110190	30.07.2020
ТТН-ліс	ЗКГ №110306	08.09.2020

(див. продовження на звороті)

5. Характеристика партії лісопродукції, що експортується (назва продукції, порода, сорт, геометричні розміри, кількість, код згідно з УКТЗЕД)

Пиломатеріали обрізні	ялина, ялиця	1-4	20-200 x 30-200 x 4000-6000 мм	37 м3	4407 12 90 00
-----------------------	--------------	-----	--------------------------------	-------	---------------

Видав Печер А.А.

Отримав Танчак

Закінчення дод. Г

Продовження п.2

сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	C, D	D3a (30-34)x500 см	2.241 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	D	D1a (10-14)x500 см	0.4 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	D	D1a (10-14)x600 см	0.096 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	D	D1b (15-19)x400 см	0.517 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	D	D1b (15-19)x500 см	2.29 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	D	D1b (15-19)x600 см	0.883 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	A, D	D2a (20-24)x600 см	0.721 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	D	D2a (20-24)x400 см	0.87 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	B, D	D2a (20-24)x500 см	5.297 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	D	D2b (25-29)x600 см	0.338 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	B, C, D	D2b (25-29)x500 см	4.96 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	D	D2b (25-29)x400 см	0.194 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	A, D	D3a (30-34)x500 см	4.157 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	A, C, D	D3b (35-39)x500 см	3.6 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялина(PICA)	D	D4 (40-49)x500 см	0.734 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	D	D1a (10-14)x500 см	0.079 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	D	D1a (10-14)x600 см	0.475 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	A, D	D1b (15-19)x400 см	0.185 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	D	D1b (15-19)x500 см	0.18 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	D	D1b (15-19)x600 см	0.523 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	D	D2a (20-24)x500 см	2.517 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	B, C, D	D2a (20-24)x600 см	2.413 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	B, C, D	D2b (25-29)x600 см	6.64 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	D	D2b (25-29)x500 см	0.78 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	A	D3a (30-34)x500 см	0.439 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	B, C, D	D3a (30-34)x600 см	4.455 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	D	D3b (35-39)x600 см	0.69 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	A	D3b (35-39)x500 см	0.575 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	C	D4 (40-49)x500 см	0.697 м3	4403 23 10 00
сКруглі лісоматеріали	Ялиця(ABIA)	C, D	D4 (40-49)x600 см	2.474 м3	4403 23 10 00

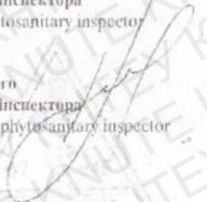
Продовження п.4

ТГН-ліс

ЗКГ №110318

Пачер А.А.

1. Експортер та його адреса Name and address of exporter PrE Transcarpathian region, district, s		2. ФІТОСАНИТАРНИЙ СЕРТИФІКАТ PHYTOSANITARY CERTIFICATE №	
3. Імпортёр та його адреса Declared name and address of consignee Slovakia Organization(s) of (country of import) Slovakia		4. До організації карантину і захисту рослин (країна-імпортер) Plant (country of import) Organization(s) of (country of import) Slovakia	
6. Пункт введення Declared point of entry Uzhgorod - V.Nemetske		5. Місце походження Place of origin Zakarpattia region, Ukraine	
7. Спосіб транспортування Declared means of conveyance №		 УКРАЇНА UKRAINE Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів State Service of Ukraine on Food Safety and Consumer Protection	
8. Маркування, кількість та опис пакування, найменування об'єктів регулювання, ботанична назва рослин Distinguishing marks, number and description of packages, name of produce, botanical name of plants Needle saw timber cut (Picea abies, Abies alba) (4407)		9. Кількість Declared quantity 37,25 m3	
10. Цей сертифікат засвідчує, що названі рослини, рослинні продукти чи інші об'єкти регулювання були перевірені та/або пройшли експертизу із застосуванням необхідних офіційних процедур, вважаються вільними від шкідливих організмів, що є карантинними для країни-імпортера, та відповідають діючим фітосанітарним вимогам країни-імпортера, включаючи регульовані карантинні шкідливі організми. This is to certify that the plants, plant products or other regulated articles described herein have been inspected and/or tested according to appropriate official procedures and are considered to be free from the quarantine pests specified by the importing contracting party and to conform with the current phytosanitary requirements of the importing contracting party including those for regulated non-quarantine pests.			
11. Додаткова декларація Additional declaration as not written			
12. Обробка Treatment nil		18. Місце оформлення Place of issue Ukraine, Uzhgorod Дата Date 26 February 2021	
13. Хімічна (ліпуча речовина) Chemical (active ingredient)		14. Експозиція та температура Duration and temperature	
15. Концентрація/доза Concentration/dose		16. Дата Date	
17. Додаткова інформація Additional information		Прізвище державного фітосанітарного інспектора Name of state phytosanitary inspector Підпис державного фітосанітарного інспектора Signature of state phytosanitary inspector МП Stamp	

Додаток Е

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
 Спеціалізована лабораторія з питань експертизи та досліджень Держмитслужби
 Управління експертиз та досліджень хімічної та промислової продукції
 просп. Степана Бандери, 8, корп. 8, м. Київ - 73, 04073

ВИСНОВОК № 123456781-00032

Складено 01 вересня 2021 року

1. **Замовник** Закарпатська митниця ДМСУ.
2. **Запит про проведення** дослідження (аналізу, експертизи) / **експертизи правильності класифікації** деревини згідно з УКТ ЗЕД, лист від 30.08.2021 № 17832/8/11-30-25-21.
3. **Об'єкт(и) дослідження (експертизи) та реєстраційний(і) номер(и)** зразки деревини в асортименті, в кількості 9 найменувань (див. таблицю п.п. 3 п. 11 «результати дослідження (аналізу, експертизи)»),
 вх. від 31.08.2021 № 221/8/10-47.
4. **Підприємство/громадянин** ФОП Танчак Михайло Станіславович
5. **Виробник** ДП «Воловецьке лісове господарство», Україна.
6. **Акт про взяття проб (зразків) товарів** / протокол про взяття проб і зразків для проведення експертизи від 30.08.2021.
7. **Супровідні документи (копії)**
 - 7.1. МД №UA305000/202/010135;
 - 7.2. міжнародна автомобільна накладна (CMR) від 27.02.2021 № 2702/2-1;
 - 7.3. інвойс від 27.02.2021 № 2702/2;
 - 7.4. зовнішньоекономічний договір (контракт) від 22.05.2019 № 22/05;
 - 7.5. сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій (обласні управління лісового та мисливського господарства) від 26.02.2021 № ЗК.783636;
 - 7.6. фітосанітарний сертифікат від 26.02.2021 № 78/02-025/ВА-432258
8. **Підстава для направлення** спрацювання САР, необхідне взяття проб (зразків) товарів для проведення досліджень (аналізу, експертизи).
9. **Мета подання запиту/постанови** встановлення характеристик, визначальних для класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД.
10. **Завдання для дослідження (аналізу, експертизи):** встановити показники та характеристики необхідні для ідентифікації:
 - 10.1. Визначення природних ознак товару;
 - 10.2. Встановити, чи відповідають надані зразки товару опису та даним, заявленим у гр. 31 МД;
 - 10.3. Відповідно до ч. 10 ст. 357 Митного кодексу України, прошу у разі виявлення істотних обставин, з приводу яких не було поставлено запитань, включити їх до висновку.
11. **Дослідження (аналіз, експертиза)**
 - 1) **опис проб (зразків) товару:** на дослідження надано 18 (вісімнадцять) непрозорих полімерних пакета, в кожному з яких міститься по 1 (одному) зразку товарів (9 дослідних та 9 контрольних).

Кожне пакування під митним забезпеченням «Митниця 305 № 709», з маркувальними

ФСУ 5.10-01	142005901-0XXX	Сторінка 1 з 3
-------------	----------------	----------------

етикетками встановленого зразка.

Порушення цілісності митного забезпечення та пакування не виявлено.

Для проведення дослідження довільним чином обрано пакети з маркувальними етикетками, що містять наступний опис товару:

- 1) Товар № 2 зразок 1;
- 2) Товар № 2 зразок 2.
- 3) Товар № 2 зразок 3;
- 4) Товар № 2 зразок 4.
- 5) Товар № 2 зразок 5;
- 6) Товар № 2 зразок 6.
- 7) Товар № 2 зразок 7.
- 8) Товар № 2 зразок 8.
- 9) Товар № 2 зразок 9.

Інші пакети, в яких містяться зразки в кількості 9 шт., залишено під митним забезпеченням 9 х «Митниця 305 № 709», в якості контрольних.

2) методи дослідження (аналізу, експертизи) товарознавчі [1-6].

- товарознавчі (ідентифікаційні та класифікаційні): дослідження зовнішнього вигляду, структури деревини зразків, виду та ознак обробки деревини зразків проводилося візуальним методом [1-6];

3) результати дослідження (аналізу, експертизи) наведені у таблиці

Результати ідентифікаційної експертизи деревини

№ з/п	Критерії	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5	Зразок №6	Зразок №7	Зразок №8	Зразок №9
1	Зовнішній вигляд	Пиломатеріал – пилопродукція встановлених розмірів, що має щонайменше дві плоско паралельні пластівці. Деревина зразків біла, зі слабким жовтуватим відтінком. Річні шари добре помітні. Смоляні ходи дрібні і нечисленні. Деревина зразків м'яка, наявна велика кількість твердих сучків, структура - однорідна.								
2	Найменування	дошка	брус	брус	брус	брус	брус	брус	дошка	брус
3	Виробник/Лісокористувач	ДП «Воловецьке лісове господарство»								
4	Країна виробник	Україна								
5	Призначення	не є паливною деревиною, призначена для подальшої обробки та відповідного використання								
6	Вид обробки	оброблена деревина, а саме – <i>обрізаний пиломатеріал</i> – крайки, обпиляні перпендикулярно до пластівців та з обзелом								
7	Товщина матеріалів/ <i>Ширина*товщина*довжина, мм</i>	більше як 6 мм/ 50х150х 6000	більше як 6 мм/ 100х100х 4000	більше як 6 мм/ 150х150х 6000	більше як 6 мм/ 30х50х 4000	більше як 6 мм/ 40х50х 4000	більше як 6 мм/ 80х80х 6000	більше як 6 мм/ 80х120х 6000	більше як 6 мм/ 50х100х 6000	більше як 6 мм/ 100х100х 6000
8	Група порід дерев	хвойні								
9	Порода дерева	ялина (Picea Abies) та ялиця (Abies alba)								
10	Додаткові види обробки деревини (відсутність/наявність ознак обрізання, напівобрізання, торцевих з'єднань, фрезерування і стругання, шліфування)	наявне обрізання; відсутні торцеві з'єднання та ознаки стругання і шліфування								

Досліджувані зразки являють собою вироби з натуральної деревини, виготовлені за рахунок поздовжнього розпилювання колод з подальшим поздовжнім і поперечним діленням отриманих частин. Зразки мають певні форми і габарити, а також мінімум дві (лицьова і тильна) паралельні сторони та відповідають визначенню пиломатеріалу (sawn timber), наведеному у пункті 3.1 ДСТУ EN 844-3:2004 «Лісоматеріали круглі та пиломатеріали. Терміни та визначення понять. Частина 3. Загальні поняття щодо пиломатеріалів» [2].

ФСУ 5.10-01	142005901-0XXX	Сторінка 2 з 3
-------------	----------------	----------------

При розгляді поперечного перерізу досліджуваних зразків було звернено увагу на їх розміри і співвідношення сторін. За цими ознаками зразки були розподілені на 3 групи – дошка (зразки № 1 і 8), брус (зразки № 2, 3, 9) і брусок (зразки № 4-7) [2]. Зауважимо, що до категорії брус були віднесені матеріали квадратного або прямокутного перетину стороною від 10 см і більше та співвідношенням сторін не більше ніж один до двох, до дошок були віднесені пиломатеріали прямокутного перерізу товщиною від півтора до 10 см і шириною, що перевищує товщину більше ніж у два рази, а до брусків, як слідує з назви, це зменшений варіант бруса – віднесені матеріали з тими ж пропорціями товщини і ширини не більше, ніж в два рази і з товщиною менше 10 см.

За зовнішнім виглядом та характерними ознаками деревини (колір деревини зразків - білий, зі слабким жовтуватим відтінком; річні шари на деревині зразків добре помітні; смоляні ходи дрібні і нечисленні, які добре видно через лупу; деревина зразків м'яка, відрізняється великою кількістю твердих сучків, структура деревини зразків - однорідна), досліджувані зразки не є паливною деревиною (відсутні дефекти, червоточини, присутня обробка і т.ін.), призначені для подальшої обробки і відповідного використання та відповідають хвойним породам дерев, а саме ялині (*Picea Abies*) та ялиці (*Abies alba*).

Оцінкою зовнішнього вигляду досліджуваних зразків встановлено, що усі зразки відносяться до обробленої деревини, та відповідають визначенню обрізного пиломатеріалу (*square edged timber*) за п.3.5 ДСТУ EN 844-3:2004 [2]: «пиломатеріал з крайками, обпиляними перпендикулярно до пластей та з обзелом, не більшим за допустимі за відповідною документацією».

12. Висновки

Усі зразки відповідають даним, вказаним у товаросупровідних документах. Досліджувані зразки виготовленні з хвойних порід деревини ялини і ялиці. За своїми ознаками та характеристиками усі надані зразки для дослідження відповідають коду УКТЗЕД 4407 12 90 00 «Лісоматеріали розпиляні або розколоті уздовж, розділені на шари або лущені, стругані або нестругані, шліфовані або нешліфовані, які мають або не мають торцеві з'єднання, завтовшки більш як 6 мм: - хвойних порід: - - з ялиці (*Abies* spp.) та ялини (*Picea* spp.), інші: - - - інші».

13. Список використаних джерел

1. Про затвердження Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності : наказ Держмитслужби України від 14.07.2020 №256. URL : <https://customs.gov.ua/documents/pro-zatverdzhennia-poiashnen-do-ukrayinskoyi-klasifikatsiyi-tovariv-zovnishnoekonomichnoyi-diialnosti-142>
2. ДСТУ EN 844-3:2004 Лісоматеріали круглі та пиломатеріали. Терміни та визначення понять. Частина 3. Загальні поняття щодо пиломатеріалів (EN 844-3:1995, IDT). Київ: Держспоживстандарт України. –2005. –16 с.
3. ДСТУ EN 1309-1-2001 Лісоматеріали круглі та пиляні. Метод вимірювання розмірів. Частина 1. Пиломатеріали (EN 1309-1:1997, IDT). Київ: Держстандарт України. –2002. –4 с.
4. ДСТУ 4845:2007 Пиломатеріали. Класифікація. – К.: Держспоживстандарт України. –2009. – 4с.
5. Древесные породы и основные пороки древесины. Иллюстрированное справочное пособие для работников таможенной службы. URL : https://wwf.ru/upload/iblock/73e/opred_final_web_version.pdf
6. ДСТУ 2148-93 Пилопродукція. Терміни та визначення. Київ: Держстандарт України. – 1993. –35 с.

Примітки:

1. Результати дослідження (експертизи) є чинними для наданих зразків товарів.

Експерт

(підпис)

Дуфинець К.О.

Начальник управління

(підпис)

(ініціали, прізвище)